

A hand is shown placing a puzzle piece into a larger structure. The scene is backlit by a bright sun, creating a warm, golden glow. The sky is filled with soft, wispy clouds. The bottom-left corner of the image is overlaid with a dark purple triangle.

DELRAPPORT: ØKONOMISKE ANALYSER AV STRUKTURALTERNATIVER – FREMTIDENS HEMNES

Hemnes kommune

August 2025

Tittel	DELRAPPORT: ØKONOMISKE ANALYSER AV STRUKTURALTERNATIVER – FREMTIDENS HEMNES
Oppdragsgiver	HEMNES KOMMUNE
Rapporttype	
Versjon	4.0
Utarbeidet av	NILS-ARE JOHNSPLASS
Sidemannskontroll	GURI LYNGSTAD
Godkjent av	TONY ANDREAS HØGTUN-LIAFJELL
Forsidefoto	

HRP AS
DRONNING EUFEMIAS GATE 16
0191 OSLO

Tabell 1: Versjonslogg

DATO	VERSJON	UTFØRT AV	SIDEMANNSKONTROLL	GODKJENT AV
18.08.2025	0.1	NAJ	GL	
03.09.2025	1.0	NAJ	GL	
05.09.2025	2.0	NAJ	GL	
08.09.2025	3.0	NAJ	GL	THL
15.09.2025	4.0	NAJ		

Sammendrag

Denne rapporten er utarbeidet på oppdrag fra Hemnes kommune som del av *Fremtidens Hemnes*. Formålet har vært å analysere og vurdere dagens tjenestestruktur, samt å belyse alternative modeller for framtidig organisering. Hovedvekten i rapporten er lagt på Oppvekstsektoren og Helse og omsorgssektoren. Bakgrunnen er et betydelig økonomisk press kombinert med fallende elevtall, økende andel eldre innbyggere, og et omfattende vedlikeholdsbehov i kommunens bygningsmasse. Kommunestyret har bedt om en helhetlig utredning av mulige strukturelle endringer som kan sikre både bærekraftig økonomi og gode tjenester for innbyggerne. Rapporten bygger videre på tidligere saksfremlegg, utredninger og rapporter i prosjektet Fremtidens Hemnes.

Arbeidet har tatt utgangspunkt i tilgjengelige statistiske data fra SSB, KOSTRA og kommunens egne data, supplert med framskrivninger, analyser av bemanning og bygningsmasse, samt vurderinger fra fagmiljø i kommunen og eksternt.

Oppvekst og familie

Innenfor Oppvekst og familie er det utredet fire ulike strukturalternativer for skolene.

I **nullalternativet** videreføres dagens fem skoler. Dette gir liten effektivisering, økte kostnader per elev og omfattende utfordringer med små fagmiljøer, aldersblanding og krevende rekruttering. På helsesiden innebærer videreføring av dagens institusjonsstruktur betydelige investeringer i gamle bygg og fortsatt høye driftskostnader.

I **alternativ A** samles hele grunnskolen i én sentralskole (Korgen eller Bjerka). Dette gir den største økonomiske gevinsten, med reduksjon på ca. 22–24 årsverk og netto besparelse på 10–15 millioner kroner årlig, avhengig av lokalisering og type bygg. Faglig gir dette robuste miljøer og høy fleksibilitet, men utfordringene er knyttet til lange skoleveier, politisk aksept og store investeringer i nybygg.

I **alternativ B** beholdes to hovedskoler, Korgen (1–10) og Hemnes (1–7), mens Finneidfjord og Bjerka legges ned. Dette gir en årlig gevinst på rundt 11–12 millioner kroner, med en reduksjon på ca. 19–21 årsverk. Modellen gir stordriftsfordeler i moderat skala og opprettholder en viss geografisk balanse, men innebærer tap av skoler i to lokalsamfunn.

I **alternativ C** organiseres både Hemnes og Korgen som fulle 1–10 skoler. De tre minste enhetene avvikles. Dette gir omtrent samme økonomiske effekt som B (11–12 millioner kroner årlig) og samtidig to likeverdige fagmiljøer. Modellen framstår som en robust og langsiktig løsning, men innebærer fortsatt krevende omstillinger i lokalsamfunn uten skole.

I **alternativ D** beholdes tre skoler: Korgen (1–10), Hemnes (1–7) og Finneidfjord (1–7). Løsningen gir en moderat innsparing på rundt 5 millioner kroner årlig, og opprettholder nærskole i tre tettsteder. Modellen kan framstå som et politisk kompromiss, men gir lavere økonomisk effekt og større bindinger til eksisterende bygg.

Et særskilt tema i alle modeller er Bleikvassli oppvekstsenter, der ulike trinnstrukturer (1–4, 1–7 eller 1–10) er utredet. Kostnadene varierer fra 2,4 millioner kroner (1–4) til 5,4 millioner kroner (1–10) årlig. Valgene her påvirker helheten betydelig.

Helse og omsorg

På helse- og omsorgsområdet peker analysen på at videreføring av dagens institusjonsstruktur er lite bærekraftig. Det anbefales derfor å samle alle sykehjemsplasser i Korgen, som vil gi ett større og mer robust institusjonsmiljø med mulighet for bedre faglig utvikling og mer effektiv ressursbruk.

Samtidig foreslås det å samle omsorgsboliger på Hemnesberget. Dette vil bidra til bedre utnyttelse av personell, mer fleksibel bruk av boligene og enklere tilgang til nødvendige tjenester. Samlingen vil også styrke det faglige fellesskapet og redusere sårbarheten i små enheter.

Et sentralt grep er etableringen av et helsehus i tilknytning til sykehjemmet. Helsehuset skal samle legekontor, helsestasjon, psykisk helse, frisklivstilbud og andre kommunale helsetjenester som i dag er spredt på flere lokasjoner. På denne måten skapes et helhetlig tjenestetilbud som både gir innbyggerne én tydelig inngang og som legger til rette for bedre samhandling mellom fagmiljøene.

Et eventuelt nytt sykehjemsbygg med 65 plasser vil innebære investeringer på rundt 170 millioner kroner. Selv om dette er en betydelig investering, vil det på sikt gi reduserte driftskostnader, lavere arealbelastning og mer robuste fagmiljøer. Det ligger også i forslaget en anbefaling i å bruke dagens bygningsmasse på Aspmoen i så stor grad som mulig. Dette er både mer ressursvennlig og vil ha en lavere årlig kostnad. En slik samling vil dessuten styrke kommunens medisinske beredskap og evne til å møte fremtidige behov, samtidig som det gir en mer oversiktlig og bærekraftig struktur for både ansatte og brukere.

Anbefaling

Samlet sett viser utredningen at Hemnes kommune står overfor vanskelige valg. Alle alternativene innebærer krevende omstillinger, men også muligheter for å sikre mer bærekraftige tjenester. Alternativ A gir størst økonomisk gevinst, men med høy politisk og praktisk risiko. Alternativ B og C representerer balanserte løsninger med tydelige gevinster og fortsatt faglig robusthet. Alternativ D er økonomisk svakest, men gir sterkest lokal forankring. På helsesiden er nybygg og samling nødvendig for å møte framtidige behov.

Rapportens anbefaling er at Hemnes kommune bør gå videre med Alternativ B for Oppvekstsektoren. Alternativ B sine hovedelement er en 1-10 skole i Korgen og 1-7 skole på Hemnesberget. Samtidig anbefaler vi at det opprettes et oppvekstsenter i Bleikvassli med en 1-4 skole.

Vider anbefaler vi å opprette et Familiens hus i tilknytning til et eventuelt Helsehus for ytterligere å forsterke samhandling særlig i forhold til enkeltinnbyggere og familier som mottar tjenester fra flere avdelinger og sektorer i kommunen.

SFO er en virksomhet som har utspring i den enkelte skole med småtrinn. Vi anbefaler at SFO fortsetter å være tilknyttet skolene både av faglige og økonomiske grunner.

Kulturskolen er i dag på flere ulike lokasjoner. Kulturskolen bør samles i tilknytning til en av skolene og ha all sin virksomhet der.

Ungdomskubbene bør også være tilknyttet de store sentralskolen.

Kommunens to lokasjoner av Biblioteket bør reduseres til en lokasjon.

Barnehagen på Finneidfjord bør samlokaliseres med barnehagen på Bjerka.

For Helse og omsorgssektoren anbefaler vi strategien som er skissert i rapporten. Den innebærer en samling av institusjonsdriften i Korgen og videreføring av omsorgsboliger med heldøgns tjenester på Hemnesberget som et første steg. Videre anbefaler vi å tilrettelegge bygningsmassen for en betydelig mer effektiv drift som steg 2. Steg 2 kan i det mest kostbare scenariet innebære nybygg av 65 nye sykehjems plasser. Den mest realistiske løsningen er derimot en kombinasjon av nybygg, tilbygg og ombygg på Aspmoen. Det er ikke innenfor rammen av denne utredningen komme med

konkrete anbefalinger på denne delen av bygningsmassen. Kommunen bør iverksette denne strategien snarest.

Hemnes kommune har mange tilbud til deler av sine innbyggere. I en krevende situasjon må kommunen vurdere om den har inntekter som forsvarer utgiftene. I så henseende bør kommunen kun drifte ett basseng, eventuelt vurdere å bruke et basseng til svømmeundervisning i en annen kommune. Bassenget på Hemnesberget vil måtte renoveres for 80,4 mill kroner om kommunen ønsker å drifte det videre. Vi anbefaler derfor å avvikle bassenget på Hemnesberget og videreføre ett basseng i Korgen.

Kommunen bør umiddelbart starte en prosess med inntektssikring. Det er særlig maksimering av eiendomsskatt, brukerbetaling og gjennomgang av andre inntekter som refusjonsordningen for ressurskrevende tjenester som vil raskest gi effekter på ubalansen mellom inntekter og utgifter.

INNHOLDSFORTEGNELSE

SAMMENDRAG	IV
OPPVEKST OG FAMILIE	IV
HELSE OG OMSORG	IV
INNLEDNING	1
ØKONOMISKE DRIVERE	2
RELEVANTE TILTAK.....	2
OPPVEKST – SKOLE	3
INNLEDNING OG FORUTSETNINGER	3
SFO I TILKNYTNING TIL BARNEHAGE.....	5
OVERSIKT OVER DAGENS STRUKTUR OG NØKKELTALL	7
ALTERNATIVE STRUKTURLØSNINGER OG DRIFTSØKONOMI	10
ALTERNATIV A – EN SKOLE	12
ALTERNATIV B - TO SKOLER, KORGEN 1-10 OG HEMNES 1-7	18
ALTERNATIV C: TO SKOLER KORGEN OG HEMNES 1-10	23
ALTERNATIV D: TRE SKOLER, FINNEIDFJORD 1-7, HEMNES 1-7 OG KORGEN 1-10, BARNEHAGE TIL BJERKA	27
OPPSUMMERING SKOLE	30
OPPVEKST – ØVRIGE TJENESTER	32
BARNEHAGE.....	32
KULTURSKOLE.....	32
FAMILIENS HUS.....	32
FOLKEBIBLIOTEKET	33
UNGDOMSKLUBBER	34
BASSENG	34
HELSE OG OMSORG	35
INNLEDNING	35
NULLALTERNATIVET	39
OPPSUMMERING.....	41
VURDERING.....	41
ALTERNATIV A – INSTITUSJON PÅ ASPMOEN – HDT BOLIGER HEMNESBERGET.....	42
ALTERNATIV B – TJENESTER PÅ NASJONALT NIVÅ	45
ETABLERING AV HELSEHUS	48
SENSITIVITETS- OG RISIKOANALYSE	50
SENSITIVITETSANALYSE	50
RISIKOANALYSE.....	51
OPPSUMMERING.....	52

Innledning

HRP AS har fått i oppdrag å vurdere ulike drifts-, struktur- og organiseringsformer med utgangspunkt i tre alternative løsninger. Etter kommunestyremøtet 19. juni er oppdraget utvidet til å inkludere flere alternativer og til å analysere sektorene både hver for seg og samlet. Denne rapporten belyser de driftsøkonomiske konsekvensene av alternativene, og inkluderer også investeringsbehov og kapitalkostnader. Vi har i oppdraget lagt hovedvekten på skole og pleie og omsorg. Årsaken til dette er disse tjenestenes størrelse, kompleksitet og betydning for de fleste øvrige tjenester i kommunen.

I tillegg har kommunestyret bedt om en vurdering av samfunnsøkonomiske og demografiske konsekvenser ved strukturendringer. Utredningen skal derfor også beskrive hvilke samfunnsmessige følger de ulike alternativene kan få.

Ulike undersøkelser som KS sitt Kommunebarometer, Agenda Kaupangs rapport «*Norges best styrte kommuner*» og Kommunal- og distriktsdepartementets effektivitetsindeks viser at Hemnes kommune har høye kostnader og en varierende kvalitet i sine tjenester. Dette gir grunnlag for å stille spørsmål ved om kommunen på alle områder leverer tjenester i tråd med innbyggernes forventninger og behov.

Samtidig står kommunen foran en krevende økonomisk situasjon, med utsikter til et betydelig merforbruk i 2025 og uten reserver i fond. Dette understreker behovet for å vurdere om dagens organisering og struktur er bærekraftig, eller om det finnes andre løsninger som kan gi mer robuste tjenester og bedre ressursutnyttelse.

Situasjonen krever et helhetlig grep, der både politikere, ansatte og innbyggere bidrar til å skape langsiktige løsninger. Det forutsetter at man legger til side særinteresser og arbeider samlet for å sikre en bærekraftig utvikling av kommunens økonomi og tjenestetilbud. Jo tidligere kommunen kommer i gang med å ta grep jo flere valgalternativer vil kommunen ha. Dersom kommunen ikke handler innen kort tid er kommunens målsetting om å fortsette å eksistere som selvstendig kommune satt i fare. Vi ser blant annet at Kommunal og regionaldepartementet er gitt muligheten til å slå sammen ROBEK kommuner med andre kommuner, ref opprettelsen av Lofoten kommune. Den politiske ledelsen i kommuner frykter ikke registrering i ROBEK og konsekvensene av det¹. Konsekvensene anses ikke som inngripende nok, fram til nå. Videre viser forskning at det ikke er den økonomiske situasjonen i seg selv som er hovedårsaken til innmeldingen i registeret. En av de viktigste årsakene til innmelding er mangelen på politisk vilje og evne til å ta kontroll og konsekvens av den økonomiske situasjonen²³⁴⁵. Svært ofte har kommunedirektøren beskrevet situasjonen, foreslått endringer, utredet og lagt fram ulike alternativ til politisk behandling i god tid over flere år.

---

¹ https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/bitstream/handle/11250/2823223/Firsova_Lena.pdf?sequence=1

² https://www.regjeringen.no/contentassets/201dbc1284074b60bcf08bfc833bf1d/robek_kort_vei_inn_lang_vei_ut.pdf

³ <https://ntnuopen.ntnu.no/ntnu-xmlui/bitstream/handle/11250/3080036/no.ntnu%3Ainspera%3A145364649%3A35431712.pdf?sequence=1>

⁴ https://www.vista-analyse.no/site/assets/files/5664/robek191014_4.pdf?

⁵ <https://munin.uit.no/bitstream/handle/10037/2712/thesis.pdf;jsessionid=C8557A638AE0A53839B3E9A84C747173?sequence=2>

Analysene er basert på hovedalternativet i SSBs befolkningsframskrivinger. Det totale antallet barn i grunnskolealder i Hemnes kommune er 485, mens 468 elever går på skole i kommunen. Differansen skyldes trolig elever som går på skole i andre kommuner eller nyankomne flyktninger som ennå ikke er startet i det ordinære skoletilbudet. Framskrivningene tar ikke høyde for slike individuelle variasjoner.

Økonomiske drivere

Personalkostnader utgjør den største andelen av kommunens driftskostnader. Beregningene av antall årsverk bygger på ulike referanser, avhengig av sektor. I oppvekstsektoren er lærenormen lagt til grunn. For pleie- og omsorgssektoren finnes det derimot ingen nasjonale bemanningsnormer. Innen helse- og omsorgssektoren benyttes derfor i hovedsak nasjonale gjennomsnittstall, supplert med egne beregninger der det har vært nødvendig for å anslå bemanningsbehovet. Samlet innebærer dette at beregningene har ulik grad av presisjon: Oppvekstsektoren har tydeligere rammer, mens anslagene innen helse og omsorg er mer usikre.

Innen helseområdet er bemanningen av leger regulert gjennom lovverk, forskrifter og avtaleverk mellom partene. For enkelte tjenester, som fastlegeordningen og helsestasjonene, er kommunens nåværende organisering og bemanning lagt til grunn. Det utelukker ikke at det kan være behov for å vurdere justeringer i personellressurser, organisering og arbeidsformer, men samlet sett vurderes påvirkningen på drift, struktur og organisering som begrenset.

En annen vesentlig utgiftspost er knyttet til kapital, forvaltning, drift og vedlikehold av bygningsmassen. Hemnes kommune har et dokumentert vedlikeholdsetterslep, og det er derfor et betydelig behov for rehabilitering og vedlikehold for å sikre funksjonalitet og levetid.

Øvrige kostnader er i liten grad tatt med i beregningene.

Relevante tiltak

Skole og helse og omsorgssektoren er omfattet av de største forslagene til endringer i struktur og organisering. Det er også andre mindre tjenester som foreslås endret, men disse har mindre betydning og de relevante tiltakene dreiers som om grad av samlokalisering og sammenslåinger til større enheter.

De relevante tiltakene som blir vurdert er for begge sektorene er nullalternativet. I nullalternativet opprettholdes dagens strukturer og organisering. Det er ingen strukturelle endringer i tjenestetilbud og organisering. Relevante tiltak måles opp mot nullalternativet for 2024/25 og 2040.

For begge sektorene vurderer vi ulike alternativer med ulike grad av samlokalisering og sentralisering.

Innenfor Familie og oppvekst vurderer vi disse alternativene foruten null alternativet

- En skole for hele kommunen lokalisert i Korgen eller på Bjerka. Nybygg vurderes både som plassbygg og som modulbygg. Kapasiteten er justert til 2040 nivå for nybygg.
- To to-skole-løsninger blir vurdert, henholdsvis 1 med en 1-7 skole og en 1-10 skole og 2) to 1-10 skoler.
- Tre-skole-alternativet blir beskrevet som en utviding av to-skole løsninger med ett forslag om en tredje skole i Finneidfjord. Barnehagen i Finneidfjord blir flyttet til Bjerka.
- Samling av kulturskolen til en lokasjon

- Opprettholdelse av Bleikvassli skole i tre varianter 1-4, 1-7 og 1-10 inkludert barnehage slik at Bleikvassli skole og barnehage blir ett oppvekstsenter.
- Samling av øvrige tjenester i et ny opprettet Familiens hus alene eller sammen med et Helsehus.
- Finneidfjord barnehage samlokaliseres med barnehage på Bjerka
- Reduksjon av antall ungdomsklubber, basseng og bibliotek.

For Helse og omsorg har vi foruten nullalternativet vurdert

- Samling av alle institusjonstjenester på en lokasjon og omsorgsboliger på en lokasjon
- Samling av alle heldøgns tjenester på en lokasjon.
- Opprettelse av et Helsehus i nærheten av institusjonstjenestene.
- Bygging av nytt sykehjem samt vurdert samlokalisering av boliger tilknyttet sykehjemmet.

Oppvekst – Skole

Innledning og forutsetninger

Bemannings- og ressursbehovet i grunnskolen påvirkes av flere faktorer, blant annet:

- Antall elever per trinn
- Antall undervisningstimer per elev
- Gruppestørrelse
- Leseplikt for lærere
- Omfang av spesialundervisning og særskilt norskopplæring
- Behov for ekstra oppfølging (basert på vedtak)

Antall lærere følger ikke en lineær utvikling, men reguleres i trappetrinn basert på maksimal gruppestørrelse. I Hemnes kommune er trinnene så store, at elevtallvariasjoner på ± 5 per trinn vanligvis ikke gir utslag i bemanningsbehovet. Av den grunn har for eksempel opprettholdelse eller avvikling av Bleikvassli skole begrenset betydning for ressursbruken ved de øvrige skolene. Økonomisk sett fremstår derfor Bleikvassli mer som en isolert kostnad.

Beregningene som er gjort tar utgangspunkt i laveste akseptable bemanning etter lov - og avtaleverk. Ifølge regjeringens effektivitetsanalyse scorer Hemnes 70 av 100 poeng på grunnskoleområdet, noe som indikerer høyere ressursbruk enn i de mest effektive kommunene. Våre beregninger viser derfor trolig lavere bemanningstall enn det som faktisk er situasjonen i dag.

Bygningsmasse: Når det gjelder skolebygg, har både Hemnes sentralskole og Korgen sentralskole tilstandsgrad 2 (TG2). Det innebærer alvorlige avvik fra forventet teknisk standard, men uten umiddelbar fare. For skolebygg vurderes TG2 som særlig kritisk, på grunn av krav til arbeidsmiljø, elevmiljø og internkontroll. Risikoen for forverring til TG3 – med fare for stenging er reell, særlig for bygningsdeler med råteskader eller vannlekkasjer.

Multiconsults beregninger viser et samlet rehabiliteringsbehov på om lag 65 millioner kroner, hvorav:

- Hemnes sentralskole: 43,2 mill. kr
- Korgen sentralskole: 22,2 mill. kr

Sentralisering av skole og effekter på lokalsamfunn

Dette kapitlet bygger på en artikkel som drar sammen norsk forskning på skole og effekter på lokalsamfunn⁶. Skolens viktigste mandat i henholdt til opplæringsloven og læreplanen er å:

- Gi **kunnskap og ferdigheter**.
- Fremme **danning og personlig utvikling**.
- Forankre **demokratiske verdier, inkludering og likeverd**.

Oppsummeringen er gjort i 2015 og vi har ikke funnet andre kilder i et enkelt søk i ulike forskningsdatabaser. Vi har plassert kapitlet tidlig i teksten da den vil gjelde de fleste alternativene presentert her.

Skolen som samfunnsinstitusjon

Skolen har en dobbel rolle: den er en pedagogisk arena og samtidig et sosialt og kulturelt tyngdepunkt i lokalsamfunnet. Forskning viser at skolen ofte fungerer som servicesenter, møteplass og kulturbærer. Derfor kan endringer i skolestrukturen ha konsekvenser som strekker seg langt utover opplæringen alene. Denne effekten kan imidlertid tas vare på med å opprette

Forskning om små og store skoler

Det eksisterer ikke noen offisielle definisjoner av små og store skoler. Vi har i denne utredningen lagt oss på nivå med hva som er en allmenn oppfatning i kategoriseringer, utredninger, rapporter og forskning særlig fra Utdanningsdirektoratet, SSB og norske forskningsmiljøer. Små skoler er i denne utredningen skoler med mindre enn 100 elever, mellomstore skoler har 101- 299 elever mens store skoler har mer enn 300 elever. Det er kun ett av alternativene for Hemnes kommune som gir en stor skole.

Den internasjonale og norske forskningen peker på noen tydelige mønstre:

- Små skoler gir ofte fordeler som tett kontakt mellom hjem og skole, sterk lokal tilhørighet, trygghet og mulighet for å bruke lokale ressurser i undervisningen. De kan dermed bidra til å opprettholde bostedsattraktivitet i distriktsbygder.
- Samtidig viser studier at nedleggelse av en liten skole sjelden alene fører til fraflytting, men at det kan gjøre det vanskeligere å tiltrekke barnefamilier. Skolen har altså størst betydning for tilflytting og for opplevelsen av et levende lokalsamfunn.
- Store skoler forbindes gjerne med robuste fagmiljø, bredere fagtilbud og større fleksibilitet i organisering og ressursbruk. Flere foreldre oppfatter derfor større skoler som mer attraktive, særlig i bynære områder.
- Når det gjelder læringsresultater, er bildet sammensatt: store skoler gir ikke automatisk bedre resultater. Det er kvaliteten på lærerne, ledelsen og læringsmiljøet som har størst betydning (jf. OECD og Hattie⁷).

---

⁶ <https://marvil.folk.ntnu.no/skoleogsm%C3%A5samfunn/wp-content/uploads/2015/12/SFTK-leveranse-22.09.15.pdf>

⁷ *Synlig læring: et sammendrag av mer enn 800 metaanalyser av skoleprestasjoner* Cappelen Damm, 2013 [ISBN 978-82-02-41517-4](https://www.cappelendamm.com/9788202415174) (originaltittel: *Visible learning synthesis of over 800 meta-analyses relating to achievement*, 2009)

Med andre ord: Småskoler kan styrke bostedsattraktivitet i distrikter, men store skoler kan oppleves som mer attraktive for mange foreldre på grunn av bredere tilbud og bedre fagmiljø.

I dag har Hemnes kommune ingen store skoler, 2 mellomstore skoler i det nedre sjiktet og 3 skoler som er så små at de kategoriseres i forskningslitteraturen som «micro schools», «very small schools» og grendeskoler. Det har ikke lyktes oss å finne forskning som omtaler skoler som er så små og dens innvirkning på lokalsamfunnet i den sammenhengen Hemnes kommune er i.

Hemnes i kontekst

Hemnes kommune står foran betydelige demografiske endringer: 20 % færre barn på 15 år, en forventet ytterligere nedgang på 10 % fram mot 2040, og samtidig 30 % flere innbyggere over 80 år. Dette presser kommunens økonomi og gjør dagens skolestruktur krevende å opprettholde.

Kommunestyret har erkjent utfordringsbildet, men ønsker mer detaljerte analyser av de økonomiske, demografiske og samfunnsmessige konsekvensene før de tar beslutninger om strukturelle endringer. Risikoen ved å utsette grep er økende merforbruk og svekket tjenestekvalitet, mens risikoen ved raske grep er tap av lokal forankring og motstand i befolkningen.

Avveininger framover

I vurderingen av en ny skolestruktur står Hemnes – som mange andre distriktskommuner – i et spenn mellom to hensyn:

- **Økonomisk og faglig bærekraft:** større skoler kan gi bedre ressursutnyttelse, mer robuste fagmiljø og enklere rekruttering.
- **Samfunnsmessig bærekraft:** små skoler kan bidra til å opprettholde lokal identitet, bosetting og tilflytting i bygdene.

Forskningen viser at små skoler i seg selv ikke nødvendigvis gir bedre læringsresultater, men at de har en symbolsk og praktisk betydning for bostedsattraktivitet i distriktene. Samtidig opplever mange foreldre større enheter som mer attraktive på grunn av fagmiljø og bredere tilbud.

Konklusjon

Et fremtidig skolesystem i Hemnes må derfor utformes med blick både for økonomi og tjenestekvalitet, og for samfunnsmessige konsekvenser som bosettingsmønster, tilhørighet og lokaldemokratisk legitimitet. En balansert tilnærming bør ta høyde for at små skoler kan være viktige i distriktsbygder, men at robuste fagmiljø og kvalitet i opplæringen veier tyngst for mange innbyggere.

SFO i tilknytning til barnehage

Kommunestyret er har bedt om utredning av å knytte SFO til eksisterende barnehager i de ulike alternativene. Vi gjør en begrensning i forhold til alle varianter av alternativer av hva vi vurderer av økonomisk virkning. For det første er det ikke mulig å gjøre en beregning av endringer i lønnskostnader før en vet sikkert hvor mange elever som skal benytte seg av SFO i de ulike løsningene. Vi forutsetter at en kan bruke eksisterende personell for å løse denne oppgaven. Vi holder dermed assistentene utenfor beregninger av personell i de ulike alternativene. For det andre

forutsetter vi at en ikke vil trenge ny eller endringer i bygningsmasse i Bleikvassli dersom kommunen velger en slik løsning der. Det antas at dagens skolebygning vil ha kapasitet til både barnehagen og SFO. For det tredje forutsetter vi at det er dagens antall elever som benytter seg av SFO som ligger til grunn på de ulike lokasjonene. Det vil si at vi estimerer for antall elever i SFO på den enkelte skole i dag.

Etablering av SFO i tilknytning til barnehagene vil ha bygningsmessige konsekvenser ved følgende lokasjoner.

- SFO på Hemnesberget
- SFO i Finneidfjord
- SFO på Bjerka

Det er gjort vurderinger av hvor mye areal en vil ha behov for ved de enkelte lokasjonene og hvor mye bygningsmasse en må tilføre for å kunne gjennomføre tiltaket. Det er ingen norm for dette da SFO, fra nasjonalt hold, er tenkt som en skolebasert løsning der en i stor grad bruker skolens eksisterende uteområder og lokaler som fra allerede er tilpasset aldersgruppen.

Faglige og praktiske vurderinger

Hvordan man kan organisere skolefritidsordningen ved de forskjellige alternativene til skolestruktur vil måtte utredes nærmere når endelig skolestruktur er vedtatt. I dag er SFO på hvert tettsted. Ved å fortsette med denne strukturen er det imidlertid en del praktiske og kostnadsmessige utfordringer som i tilfelle må løses. Her kommer noen betraktninger rundt SFO som må tas hensyn til i vurderingen av skolestruktur. SFO ved Bleikvassli skole er holdt utenfor, da det er å anta at skole for 1.-4 trinn vil opprettholdes ved Bleikvassli skole.

Alternativ A: En skole (enten Korgen eller Bjerka), eller alternativ B og C: To skoler (Korgen og Hemnesberget) vil ha de samme problemstillingene:

- Nedleggelse av skolebyggene på tettstedene uten egen skole vil kunne vanskeliggjøre lokaler for SFO. Man kan se for seg flere løsninger.
- Deler av eller hele skolebygget må bestå for å fylle sfo-funksjonen. Det medfører at vedlikeholdskostnadene på byggene blir opprettholdt helt eller delvis.
- Et alternativ vil være å benytte barnehagene som en lokasjon for sfo. Da vil det sannsynligvis være behov for en utvidelse av barnehagene ved noen av tettstedene. En tabell for kostnadene for Bjerka og Finneidfjord finnes i kapittel 3.17.
- Det vil også være en mulighet å gjennomføre sfo med fokus på uteaktiviteter. Dette vil redusere behov for utvidelse av barnehagene betydelig, men vil kunne være utfordrende for enkelte elever.
- Opprettholdelse av SFO ved hvert tettsted vil kunne by på andre utfordringer.
- Busstransport av elevene tur/retur mellom SFO og skole vil være en forutsetning. Dette er en oppgave som fylkeskommunen foreløpig ikke kan si at de kan håndtere. Det vil jobbes videre med den saken, men lovmessig påpekes det at det ikke er fylkeskommunen plikt til å gjennomføre transporten. Det vil også være et spørsmål om busselskapet har nok materiell og sjåfør til å transportere alle elevene som benytter seg av SFO.
- Siden busstransporten vil være en del av SFO-tilbudet vil vi måtte ha ansatte med på bussene. Det kan medføre utfordringer for arbeidstidsbestemmelsene samt praktiske utfordringer. Ansatte som møter opp ved SFO på morgenen må transporteres tilbake til SFO

ved arbeidshagens slutt, mens ansatte som møter opp på skolen i skoletiden kan må ta buss til SFO på ettermiddagen uten å ha skyss tilbake til egen bil.

- Transport av elevene fra SFO til skole vil gi en ekstra kostnad for kommunen gjennom bussbilletter. Hvis vi ikke får til en ordning hvor fylkeskommunen står for skyss mellom SFO og skole vil kommunen måtte bestille egne busser. Det siste vil kunne medføre en betydelig høyere kostnad.

Alternativ D: Tre skoler (Korgen, Hemnesberget og Finneidfjord)

- For dette alternativet vil SFO kunne løses ved å beholde SFO ved disse tre skolen. Dvs. at SFO på Bjerka legges ned. Det er relativt kort avstand mellom Bjerka og Finneidfjord, slik at transport av egne unger til og fra SFO ikke vil gi så store utfordringer som for de andre alternativene. I tillegg er det slik at de fleste som pendler til og fra jobb i Hemnes kommune pendler til og fra Mo i Rana. Det vil kunne bety at mange av de som pendler til arbeid fra Bjerka vil kunne bringe og hente ungene på SFO i forbindelse med arbeidspendlingen.

Økonomiske konsekvenser for de ulike lokasjonene er vist under.

Økonomisk oversikt, SFO i tilknytning til barnehage

SFO i tilknytning til barnehage	Nybygg kvm	Kvm pris	Sum	Rente	Avdrag	Årlig kapitalkostnad
Bjerka	120	55 000 NOK	6 600 000 NOK	0,05	40	-384 635 NOK
Finneidfjord	72	55 000 NOK	3 960 000 NOK	0,05	40	-230 781 NOK
Hemnesberget	160	55 000 NOK	8 800 000 NOK	0,05	40	-512 847 NOK

Oversikt over dagens struktur og nøkkeltall

Nullalternativet

Nullalternativet viderefører dagens fem skoleenheter uendret fram til 2040. Elevtallet faller, og undervisningsårsverk tilpasses noe – men skolestrukturen, ledelsesressursene og kontorfunksjonene består uendret. Grunnkostnadene fordeles dermed på færre elever, og ressursbruk per elev øker.

Tabellen under viser dagens elev og årsverk i skolene samt forventede endringer fram mot 2040.

Dagens situasjon skole:

Skole	Trinn	Elever	UV-pers (åv)	Kontor (åv)	Rektor (åv)	Inspektør (åv)	Assistentene (åv)
Korgen sentralskole	1–10	197	23,39	0,70	0,92	0,50	6,93
Hemnes sentralskole	1–10	175	20,65	1,00	0,92	1,00	3,54
Finneidfjord skole	1–7	36	5,10	0,25	0,52	–	1,32
Bleikvassli skole	1–10	25	5,91	0,25	0,75	–	0,60
Bjerka skole	1–4	35	4,97	0,25	0,52	–	1,63

Sum		468	60,02	2,45	3,63	1,50	14,02
-----	--	-----	-------	------	------	------	-------

5 skoler, 468 elever og 60,0 lærerårsverk. Ledelse/kontor utgjør samlet 7,58 årsverk (rektor 3,63 + inspektør 1,50 + kontor 2,45).

Skole 2040 (framskrevet i nullalternativet)

Skole	Trinn	Elever	UV-pers (åv)	Kontor (åv)	Rektor (åv)	Inspektør (åv)	Assistenten (åv)
Korgen skole	1–10	186	19,80	0,70	0,92	0,50	6,93
Hemnes skole	1–10	156	18,40	1,00	0,92	1,00	3,54
Finneidfjord skole	1–7	21	4,9	0,25	0,52	0,00	1,32
Bleikvassli skole	1–10	16	4,9	0,25	0,75	0,00	0,60
Bjerka skole	1–4	28	4,9	0,25	0,52	0,00	1,63
Sum		410*	52,9	2,45	3,63	1,5	14,02

*Elevtallet på de ulike skolene er avrundet nedover da en elev er 1. Sum tallet for alle elver er korrekt. Det er ikke brukt avrundede tall i beregningene av gruppestørrelse2 og behovet for undervisningsårsverk er korrekt.

Kommentar: Elevtallet i kommunen reduseres fra 468 elever i 2024 til 410 elever i 2040, en nedgang på 58 elever eller rundt 12 prosent. Denne utviklingen reflekteres også i bemanningsbehovet. Antall lærerårsverk (undervisning) går ned fra 60,0 til 52,9 i samme periode, en reduksjon på 6 årsverk eller om lag 10 prosent. Kontorårsverk holdes uendret på 7,58, noe som innebærer at effektiviseringen ikke i hovedsak hentes på merkantile stillinger. Assistentressursene videreføres også uendret på 14,0 årsverk. Samlet sett betyr dette at effektiviseringen først og fremst ligger i undervisning, mens øvrige støttefunksjoner og assistanse videreføres på dagens nivå for å sikre kontinuitet i drift og oppfølging av elever med særskilte behov.

Ved å se på ressursene i skolen per 100 elever vil tettheten av lærere (undervisningsårsverk) gå fra 12,82 til 13,7. Økningen er på 2,7%. Ledelse og kontor øker med 14% per elev fra 1,62 til 1,85.

Når strukturen med 5 skoler opprettholdes, må de samme grunnressursene fordeles på færre elever. Ressursbruk per elev øker selv om lærerårsverk går ned. Tabellen under viser endringer i personalkostnader i dette alternativet.

Endringer i personalkostnader skole nullalternativet

Endringer personalkostnader	Personalkost brutto	Sum
2024	800 000 NOK	-4 232 000 NOK

Tabellen viser en reduksjon i personellkostnadene på 4,2 mill. kroner målt i 2024 kroner fram mot 2040.

Bygningsmassen - Skole

Rapporten fra Multiconsult viser omfattende behov for renovering og vedlikehold av skolene på Hemnesberget og i Korgen. Til sammen utgjør behovet i overkant av 68 millioner kroner. Dersom dette lånefinansieres med dagens rentenivå, viser tabellen under de årlige økte kapitalkostnadene:

Renovering	Antatt kostnad	Rente	Avdragstid	Årlige kapitalkostnader
Korgen skole	22 199 313 NOK	0,05	20	1 781 330 NOK
Hemnes sentralskole	46 160 688 NOK			3 704 053 NOK
Sum				5 485 383 NOK

Vurdering – Oppvekst, Nullalternativet

Økonomi:

I nullalternativet faller lærerårsverkene fra 60,0 til om lag 54,0, som tilsvarer en årlig innsparing på rundt 4,8 mill. kr gitt 800 000 kroner per årsverk. Denne gevinsten blir imidlertid mer enn oppveid av årlige kapitalkostnader på ca. 5,49 mill. kr til nødvendig renovering av Korgen og Hemnes sentralskole over 20 år, slik at nettoeffekten blir om lag +0,7 mill. kr i økte årlige kostnader. Når fem skoleenheter videreføres uendret, fordeles dessuten de faste kostnadene på færre elever, og kostnad per elev stiger.

Struktur og drift

Videreføring av fem skoler binder kommunen til uendrede grunnkostnader for ledelse, kontor og støttefunksjoner, selv om elevtallet går ned. De minste enhetene blir svært små mot 2040, noe som gir omfattende aldersblanding, sårbar timeplanlegging og lav fleksibilitet ved fravær. Ledelsesbehovet reduseres ikke. Det er avtaleregulert minst 20% ledelsesressurs til SFO. I dag er det satt av 8% til ledelse av SFO.

Tjenester (pedagogisk kvalitet)

Svært små elevkull begrenser bredden i fagtilbud, individuelt tilrettelagt opplæring (tidligere spesialpedagogiske tjenester) og valgfag, og gjør det krevende å bygge robuste fag- og læringsmiljøer. Nærhet er et pluss for elever og foresatte, men gevinsten svekkes av driftsmessig sårbarhet og liten mulighet til å frigjøre ressurser til tidlig innsats og tverrfaglig oppfølging.

Samfunn

Nullalternativet opprettholder lokale skoletilbud i alle bygder, men det gir liten langsiktig bærekraft fordi kommunen låser seg til en kostbar og lite fleksibel struktur. Renovering mens skolene er i drift innebærer i tillegg gjennomføringsrisiko og belastning for elever og ansatte.

Arbeidskraft

Rekruttering til svært små skoler er vanskelig, og driften blir sårbar for sykefravær og turnover. Små, spredte fagmiljøer reduserer mulighetene for kompetansedeling, vikarpooler og profesjonelle læringsfellesskap sammenlignet med større, samlokaliserte miljøer. Det stilles i ny opplæringslov krav til kompetanse. Utdanningen av lærere er nå en lektorutdanning. Hver nyutdannet lærer har dermed typisk undervisningskompetanse i to til tre fag. Dette stiller krav til større miljøer for å kunne gi elevene undervisning med den kvaliteten som forventes i dag.

Konklusjon

Nullalternativet bevarer lokal tilstedeværelse, men er faglig og økonomisk lite bærekraftig over tid: elevtallet faller, kostnad per elev øker, og netto årlige kostnader stiger. Alternativet bør brukes som referanse for sammenligning, ikke som anbefalt styringsvalg. Alternativet utfordrer elevenes muligheter til lik valgfrihet for undervisning tilpasset den enkelte og kvalitet i tjenestene.

Alternative strukturløsninger og driftsøkonomi

Oppvekstsenter i Bleikvassli

Kommunestyret har bedt om en utredning av oppvekstsenter i Bleikvassli. Oppvekstsenteret i Bleikvassli vil bestå av skole og barnehage i samme bygningsmasse og under samme ledelse. Utredningen skal inneholde alternativene barnehage og skole med trinnene 1-10, 1-7 eller 1-4.

I dag er det 5,9 årsverk for å drifte en 1-10 skole. Oppvekstsenter vil ha både skole og barnehage. Barnehagedelen vil ikke endre seg selv om det er ulike varianter for skoledriften. For å drifte trinnene 1-7 vil en i henhold til PwC rapporten trenge 1,5 årsverk mindre nærmere bestemt 4,4 årsverk. For 1-4 vil en redusere med ytterligere 1,5 årsverk til 2,9. Personellkostnadene for skoledriften er vist i tabellen under.

Personalkostnader ulike alternativ

Bleikvassli	Kostnad personell
1-10 trinn	4 720 000 NOK
1-7 trinn	3 520 000 NOK
1-4 trinn	2 320 000 NOK

Oppvekstsenter med skole, konsekvenser bygg

En samlokalisering av barnehagen med skole krever ombygginger av dagens bygningsmasse, blant annet kjeller med basseng mm dersom man velger å ha alle trinnene 1-10. Kostnadene er vist i tabellen under. Det vil være en innsparing på 30% årsverk ledelse av barnehagen, noe som gir en besparelse på rundt kr. 300 000 per år

Ombyggingskostnader Bleikvassli oppvekstsenter

Kostnader ombygging	Kjelleretg.	Bhg. inn i skole	Sum	Rente	Avdragstid	Årlig kapitalkostnad
1-10 trinn	7 500 000 NOK	1 500 000 NOK	9 000 000 NOK	0,05	20	-722 183 NOK
1-7 trinn		1 500 000 NOK	1 500 000 NOK	0,05	20	-120 363 NOK
1-4 trinn		1 500 000 NOK	1 500 000 NOK	0,05	20	-120 363 NOK

Vi ser av tabellen at et oppvekstsenter med 1-10 skole vil kreve betydelige ressurser per elev. 20 års avdragstid er satt fordi en ikke i med rimelig grad av sikkerhet si at levealderen på en skole i Bleikvassli vil overstige 20 år.

Økonomi

Opprettholdelse av undervisning på Bleikvassli skole vil ikke medfører noen vesentlige endringer i FDV - eller kapitalkostnader. Kostnadsendringene er primært knyttet til personalkostnader og elevtransport ved en eventuell flytting til annen skole. Personalkostnadene er beregnet ut fra gjennomsnittstall, og de faktiske kostnadene kan derfor avvike noe, men ikke i vesentlig grad.

Tabellen under viser de samlede kostnader ved ulike alternativer i Bleikvassli

Økonomi Bleikvassli oppvekstsenter

Økonomiske konsekvenser 2024	Personalkostnad	Kapitalkostnad	Reduksjon FDV	Sum årlige kostnader
1-10 trinn	4 720 000 NOK	722 183 NOK	242 550 NOK	5 199 633 NOK
1-7 trinn	3 520 000 NOK	120 363 NOK	242 550 NOK	3 397 813 NOK
1-4 trinn	2 320 000 NOK	120 363 NOK	242 550 NOK	2 197 813 NOK

I tillegg kommer transportkostnader på om lag 40 kroner per elev per dag, tilsvarende rundt 76 000 kroner per år for alle elever (190 skoledager). Dersom undervisningen videreføres ved Bleikvassli skole, kommer personalkostnadene i tillegg. FDV-kostnader for bygningsmassen i Bleikvassli er ikke inkludert i beregningene.

Alternativ A – en skole

I sentralskolealternativet samles hele grunnskolen (1.–10. trinn) ved én skole, lokalisert enten på Bjerka eller i Korgen. Dette gir stordriftsfordeler i både undervisning og administrasjon: færre små elevgrupper, mindre behov for kombinerte trinn, mindre ressurser ledelse og merkantil støtte, og bedre muligheter for robust timeplanlegging og kompetansedeling. Økt skyssbehov og kapasitetskrav til bygg og idrettstilbud må håndteres i den videre planleggingen.

Beregnete årsverk og ressursgevinst.

En skole Bjerka eller Korgen 2024							
2024	Trinn	Antall elever	ÅV UV pers	Merkantil	Rektor	Inspektør	Endringer årsverk
Sentralskolen	1 til 10	468	40,2	1	1	1	
Differanse			-19,82	-1,45	-2,63	-0,5	-24,4

Kommentar: Beregningene viser en ressursgevinst på ca. 24 årsverk i 2024, hovedsakelig innen undervisning og administrasjon.

En skole Bjerka eller Korgen 2040							
2040	Trinn	Antall elever	ÅV UV pers	Merkantil	Rektor	Inspektør	Endringer årsverk
Sentralskolen	1 til 10	410	34,9	1	1	1	
Differanse		58	17,2	1,5	2,6	0,5	-21,8

Kommentar: I 2040 gir sentralisering en ressursgevinst på nærmere 21,8 årsverk, fordelt på undervisning og administrasjon.

Faglige og praktiske betraktninger

- **Pedagogisk kvalitet:** En større skole med over 450 elever gir et bredere fagmiljø, bedre muligheter for kompetansedeling og økt fleksibilitet i undervisningsopplegg. Den åpner også for større grad av spesialisering blant lærere og et tettere samarbeid mellom lærere og støttepersonell. Alternativet vil sikre en større likhet i undervisningen for elevene, samtidig som den sørger for faglige tilpasninger til den enkelte elev som eksempelvis kan få større utfordringer i et fag.
- **Faglig robusthet:** Større grunnskoleenheter gir bedre kapasitet til å håndtere variasjoner i elevgrunnlaget og uforutsett fravær blant ansatte. Når det oppstår sykdom eller permisjoner, er det enklere å omfordele lærere og ressurser internt uten at det går ut over undervisningstilbudet. Det skaper større fleksibilitet i organiseringen og gir rom for å opprettholde kontinuitet og kvalitet i opplæringen. Samtidig gir større enheter et bredere fagmiljø, noe som styrker evnen til å tilby tilrettelegging for elever med særskilte behov.
- **Effektiv bruk av ressurser:** Redusert antall klasser og kombinasjonsgrupper gir bedre utnyttelse av undervisningstimer og enklere timeplanlegging. Samtidig frigjøres administrative årsverk, som i dag er spredt på fem enheter.

- **Transport og tilgjengelighet:** Alternativet med en skole vil gi økt behov for skoleskyss for elever fra andre deler av kommunen. Dette er ikke tatt med i kostnadsberegningene, og bør vurderes nærmere både med tanke på reisetid, og praktiske hensyn for familier. Nordland fylkeskommune har påpekt at det blir utfordrende å organisere et kollektivtilbud som sikrer at alle elever kan komme til skolen innenfor et rimelig og samordnet tidsrom. Samtidig har fylkeskommunen et ansvar for å sørge for en fungerende skoleskyssordning.
- **Bygningsmasse og investeringer:** Alternativet forutsetter at enten det bygges ny skole på Bjerka eller at Korgen skole bygges ut og oppgraderes for å kunne ta imot alle elevene. Det kan også bli aktuelt med tilleggsbygg. Behovet for investeringer, inkludert kapasitet på idrettshall, må vurderes nærmere i den videre utredningen.

Sentralskolealternativet gir betydelig reduksjon i årsverk, omtrent 24 årsverk – og er det alternativet med størst potensial for effektivisering. Hovedårsaken er at én stor skole gir skalaeffekter både i undervisning og ledelse. Samtidig innebærer det store strukturelle og politiske grep, og vil kreve investeringer i kapasitet og logistikk. Alternativet er økonomisk effektivt, men utfordrende med tanke på lokal forankring og elevtransport.

Endringer personalkostnader	Personalkost brutto	Sum
2024	800 000 NOK	-19 520 000 NOK
2040	800 000 NOK	-17 418 954 NOK

Tabellen over viser en reduksjon på personellkostnader i dette alternativet på 19,5 mill. kroner for 2024 og 17,5 mill kroner fra nullalternativet i 2040.

Skolebygg - Forutsetninger

Ved etablering av en skole i Hemnes kommune har vi gjort innledende kostnadsberegninger for to alternativer: nybygg på Bjerka eller utvidelse/nybygg ved Korgen skole. Kostnader til eventuell rivning er ikke lagt inn i alternativet på Korgen. Beregningene er basert på Norsk Prisbok for plassbygde skoler. Kostnader til modulbygg er ikke angitt i Norsk Prisbok. Prissettingen er basert på de seneste erfaringstallene HRP AS har med oppføring av modulbygg med alle kostnader for permanent oppsett. Arealmessig støtter vi oss til Stavanger kommunes rom og arealprogram for skole og undervisningsbygg.

Plassbygg: Gir stabile kostnadsrammer, med beregning på 13 m² bruttoareal per elev. Dersom kulturskolen legges inn i bygget, kommer det til ca. 520 m² i tillegg.

Modulbygg: Ved første øyekast kan modulbygg fremstå som et rimeligere alternativ. Erfaring viser imidlertid at kostnadene øker når man tar med grunnarbeid, fundament, tekniske tilkoblinger, prosjektering, rigg og uteareal. Når disse utgiftene legges til, blir sluttprisen ofte nesten den samme som for plassbygde skoler – og noen ganger helt lik. Modulbygg har dessuten en lavere arealeffektivitet, og vi legger derfor til grunn 16 m² per elev, mot 13 m² for plassbygg.

For det andre kan det være andre betingelser for lånetaking og nedbetalingstid for modulbygg vs plassbygg. I våre anslag regner vi med 35 års nedbetalingstid for modulbygg, og 50 år for plassbygg.

Kommunalbanken forventer vanligvis 10-20 års nedbetalingstids på midlertidige modulbygg. En lengre periode kan være realistisk dersom byggets levetid dokumenteres og kommunen forplikter seg til vedlikehold som sikrer verdi og brukbarhet over tid.

Skolebygg -Sentralskole Korgen

Dersom all undervisning skal samles på Korgen skole, må kapasiteten økes. Vi vurderer det mest realistiske og langsiktige alternativet som å bygge en helt ny barneskoleledel. Den eksisterende barneskolen er gammel, i dårlig stand og krever omfattende rehabilitering. Å utvide med tilbygg vil derfor innebære høy risiko. Vi har derfor lagt til grunn nybygg av barneskoleledelen som det mest sannsynlige alternativet, med tilhørende høyere kostnader. Gymsal eller flerbrukshall er ikke vurdert i dette alternativet.

Kostnader nybygg: Gitt forutsetningene over viser tabellen under anslåtte bygge kostnader for en ny barneskoleledel ved Korgen skole.

Korgen skole Behov 2040:

Nybygg	Elever	Kvm pr. elev - bruttoareal	Total kvm skole	Byggekost kvm	Brutto sum skole
Barneskoleledel – plassbygg	286	13	3718	55 000 NOK	204 490 000 NOK
Barneskoleledel – modulbygg		16	4576	50 000 NOK	185 900 000 NOK

FDV nybygg

Byggtype	FDV kostnader	FDV kostnader pr kvm	Årtlig FDV kost
Nybygg		1 050 NOK	-3 903 900 NOK
Modulbygg		1 050 NOK	-4 804 800 NOK

FDV besparelser

	Salg eller rivning	Kvm	FDV kost kvm	Total
Hemnes sentralskole		4599	1 050 NOK	4 828 950 NOK
Bjerka skole		1092		1 146 600 NOK
Finneidfjord skole		1077		1 130 850 NOK
Korgen		1473		1 546 650 NOK
Sum				8 653 050NOK

Tabellene for FDV viser konkrete besparelser og kostnader for FDV. Vi tar også med antatt FDV kostnad for dagens barneskoleledel. Denne rives og kommer til fratrukk, så legger vi til antatt FDV kost i de to alternativene for bygg.

Oppsummering: Tabellen under viser de beregnende kostnadene ved å samle all skoledrift for elever i Hemnes kommune på Korgen skole. To alternativer; plassbygg og modulbygg.

Økonomisk konsekvens 2024	Årsverk	FDV	Kapital-kostnader	Sum
Plassbygg	-19 520 000 NOK	-3 056 550 NOK	11 201 294 NOK	-15 616 205 NOK
Modulbygg	-19 520 000 NOK	-6 888 000 NOK	11 353 230 NOK	-14 563 370 NOK

Dersom all undervisning samles på Korgen skole, må kapasiteten økes betydelig. Den eksisterende barneskolen er gammel, i dårlig teknisk stand og krever omfattende rehabilitering. Tilbygg vurderes derfor som et høyrisikoalternativ, og et fullstendig nybygg av barneskoledelen er lagt til grunn som den mest realistiske og langsiktige løsningen. Gymsal eller flerbrukshall er ikke tatt med i kostnadsberegningene.

Investeringskostnadene er beregnet til om lag 204 millioner kroner for et plassbygg og 186 millioner kroner for et modulbygg. Plassbygg gir høyere anskaffelseskostnad, men er mer arealeffektivt og har lengre levetid. Modulbygg fremstår billigere på kort sikt, men lavere effektivitet og kortere nedbetalingstid gjør forskjellen mindre i et livsløpsperspektiv.

De årlige FDV-kostnadene er beregnet til rundt 3,9 millioner kroner for et plassbygg og 4,8 millioner kroner for et modulbygg. Besparelser oppnås gjennom rivning eller salg av eksisterende skolebygg, noe som samlet gir en FDV-reduksjon på anslagsvis 8,7 millioner kroner. Personellbesparelsene er identiske med Bjerka-alternativet, med en reduksjon på rundt 19,5 millioner kroner i 2024.

Samlet sett viser beregningene at et nytt skolebygg på Korgen gir en årlig netto innsparing etter kapitalkostnader, med best effekt for plassbyggvarianten. I tillegg skaper løsningen robuste fagmiljøer, bedre ressursutnyttelse og høyere kvalitet i undervisningen. Samtidig innebærer den betydelige investeringer og de samme utfordringene som Bjerka-alternativet når det gjelder transport, lokal forankring og praktiske løsninger for elever og familier.

Skolebygg -Ny skole Bjerka

En ny skole på Bjerka innebærer i stor grad de samme vurderingene som en utvidelse av Korgen skole. Også her vil tema som transport, lokalsamfunn og andre ringvirkninger være tilnærmet like.

Når det gjelder byggekostnader, er det i hovedsak to faktorer som avgjør: antall kvadratmeter og pris per kvadratmeter. I beregningene legger vi, på samme måte som for Korgen alternativet, til grunn nøkterne anslag på hvor stort areal kommunen faktisk har behov for. Utgangspunktet er det forventede elevtallet i 2040.

Tabellen under viser kostnader ved nybygg på Bjerka.

Bjerka Behov 2040					
Nybygg	Elever antall	kvm pr elev - bruttoareal	Total kvm skole	Byggekost kvm	Brutto sum skole
Plassbygg	410	13	5330	55 000 NOK	293 150 000 NOK
Modulbygg	410	16	6560	50 000 NOK	266 500 000 NOK

Utgiftene til årlig FDV kostnader vises i tabellen under.

Økte utgifter FDV kostnader nye arealer

Byggtype	FDV kostnader pr kvm	Årlig FDV kost
Nybygg	1 050 NOK	-5 596 500 NOK
Modulbygg	1 050 NOK	-6 888 000 NOK

Besparelser FDV kostnader ved avhending av bygningsmasse.

Salg eller rivning	Kvm	Fdv kost kvm	Total
Hemnes sentralskole	4599	1 050 NOK	4 828 950 NOK
Bjerka skole	1092		1 146 600 NOK
Finneidfjord skole	1077		1 130 850 NOK
Korgen	5850		6 142 500 NOK
Sum			13 248 900 NOK

Oppsummering nybygg bjerka:

Tabellen under oppsummerer samling av alle elever ved ett nytt skolebygg eksempelvis på Bjerka. Tabellen viser potensialet for de to ulike former for bygg.

Økonomisk konsekvens 2024	Årsverk	FDV	Kapitalkostnader	Sum
Plassbygg	-19 520 000 NOK	-7 652 400 NOK	16 057 8001 NOK	-11 114 600 NOK
Modulbygg	-19 520 000 NOK	-6 888 000 NOK	16 275 609 NOK	-10 132 390 NOK

En ny skole på Bjerka gir i hovedsak de samme faglige og organisatoriske konsekvensene som en utvidelse av Korgen skole. Hovedforskjellen ligger i investeringskostnadene, som er høyere når hele bygningsmassen må oppføres på nytt. Beregningene viser en brutto kostnad på om lag 293 millioner kroner for et plassbygg og 266 millioner kroner for et modulbygg, basert på elevtallet i 2040 og nøkterne anslag på arealbehov per elev. Selv om modulbygg fremstår rimeligere i anskaffelse, blir forskjellen i praksis mindre når levetid, FDV og arealeffektivitet tas med i betraktningen.

De årlige FDV-kostnadene er anslått til rundt 5,6 millioner kroner for et plassbygg og nær 6,9 millioner kroner for et modulbygg. Dette balanseres imidlertid delvis av besparelser fra avhending av eksisterende bygningsmasse, som gir en samlet reduksjon i FDV-utgifter. Personellbesparelsene er identiske med Korgen-alternativet, med en årlig reduksjon på rundt 19,5 millioner kroner i 2024.

Samlet økonomisk effekt viser at både plassbygg og modulbygg på Bjerka gir en årlig netto innsparing, selv etter at kapitalkostnader er inkludert. Plassbygget gir den mest gunstige balansen, med en beregnet netto besparelse på om lag 9 millioner kroner per år, mens modulbygget gir en nettoeffekt på rundt 10 millioner kroner.

En ny skole på Bjerka innebærer derfor betydelige investeringskostnader, men også varige innsparinger gjennom stordrift, reduserte personellutgifter og lavere FDV-kostnader. Alternativet gir robuste fagmiljøer og effektiv drift, men med de samme utfordringene som Korgen når det gjelder transport, lokal forankring og praktiske løsninger for elever og familier.

Oppsummering – Alternativ A: En skole (Bjerka eller Korgen)

Økonomi

Alternativet gir den største ressursgevinsten i oppvekstsektoren. Beregningene viser en reduksjon på rundt 24 årsverk i 2024 og cirka 22 årsverk i 2040, som tilsvarer årlige innsparinger på mellom 17 og 19,5 millioner kroner i personalkostnader. I tillegg kommer besparelser i form av reduserte FDV-kostnader, anslått til mellom 8 og 11 millioner kroner, når dagens bygningsmasse avvikles. På den andre siden krever alternativet store investeringer i nytt skolebygg – mellom 185 og 293 millioner kroner, avhengig av lokalisering og byggtipe. Samlet sett gir modellen en positiv nettoeffekt, men det økonomiske utfallet vil i stor grad avhenge av finansieringsmodell og nedbetalingstid.

Struktur og tjenestekvalitet

Ved å samle hele grunnskolen fra 1. til 10. trinn ved én skole, oppnår kommunen en mer effektiv organisering av undervisningen. Lærertimer kan utnyttes bedre, timeplanleggingen blir enklere, og behovet for kombinerte klasser og små elevgrupper reduseres. Dette gir bedre kontinuitet og kvalitet i opplæringen, samtidig som større fleksibilitet gjør det enklere å håndtere fravær blant lærerne. Gjennomføringen forutsetter investeringer i nybygg eller utvidelse, enten ved Korgen eller Bjerka. I Korgen vil det være nødvendig å bygge en helt ny barneskole, mens det i Bjerka vil være aktuelt å oppføre et fullstendig nytt skolebygg. Modulbygg kan ved første øyeblikk fremstå som rimeligere, men lavere arealeffektivitet og høyere driftskostnader gjør at sluttkostnaden ofte blir tilsvarende eller høyere enn plassbygde løsninger.

Samfunn og lokalsamfunn

Alternativet representerer et omfattende strukturelt og politisk grep som innebærer avvikling av fem eksisterende enheter. Dette vil svekke den lokale tilstedeværelsen og kan møte betydelig motstand i lokalsamfunn som mister sin skole. En særlig utfordring er knyttet til transport og tilgjengelighet. Med en sentralskole øker behovet for skoleskyss, reisetiden blir lengre for mange elever, og det er usikkerhet om fylkeskommunen kan etablere et kollektivtilbud som er robust nok til å dekke behovet. I tillegg må kapasitet på idrettsanlegg og andre nærmiljøtilbud vurderes og eventuelt utvides som en del av prosjektet.

Arbeidskraft og fagmiljø

En stor skole vil bidra til å etablere mer robuste fagmiljøer og gir bedre muligheter for spesialisering, samarbeid og kompetansedeling. Det gir samtidig bedre rammer for spesialundervisning og tilrettelegging for elever med særskilte behov. Ressursgevinsten kommer særlig gjennom reduksjon i leder- og merkantile stillinger, men også gjennom færre undervisningsårsverk som følge av mer effektiv organisering. Selv om dette innebærer en krevende omstilling, vurderes en større arbeidsplass som mer attraktiv for kvalifiserte lærere og støttepersonell, og rekrutteringsgrunnlaget forsterkes dermed på lang sikt.

Oppsummert innebærer Alternativ A betydelige økonomiske og faglige gevinster, men også store investeringer og omfattende strukturelle endringer. Det er et alternativ som er økonomisk effektivt, men samtidig det mest krevende når det gjelder transport, lokal forankring og politisk gjennomføring.

Korgen alternativet er det mest kostnadseffektive alternativet og det alternativet som gjenbraker eksisterende bygningsmasse i størst grad. Dette er oppsummert i tabellen under som sammenligner de to alternativene.

Sammenligning av ny skole – Bjerka og Korgen.

Lokasjon	Byggtipe	Elever (2040)	Bruttoareal (m ²)	Investeringskostnad	Årlig FDV-kostnad	Personellbesparelse (2024)	Netto årlig effekt*
Bjerka	Plassbygg	410	5 330	293 mill. NOK	-7,7 mill. NOK	-19,5 mill. NOK	-16,5 mill. NOK
	Modulbygg	410	6 560	267 mill. NOK	-6,9 mill. NOK	-19,5 mill. NOK	-15,5 mill. NOK
Korgen	Plassbygg	286	3 718	204 mill. NOK	-3,1 mill. NOK	-19,5 mill. NOK	-21,0 mill. NOK

	Modulbygg	286	4 576	186 mill. NOK	-6,9 mill. NOK	-19,5 mill. NOK	-20,0 mill. NOK
--	-----------	-----	-------	---------------	----------------	-----------------	-----------------

*Netto årlig effekt er beregnet etter personellbesparelser, FDV-besparelser og kapitalkostnader.

Valgt løsning i Bleikvassli vil påvirke den totale netto årlige effekten iht tabellen under.

Lokasjon / Struktur	Personalkostnad	Kapitalkostnad	Sum årlige kostnader / Netto effekt*
Bleikvassli 1–10 trinn	+4,72 mill. kr	+0,72 mill. kr	+5,44 mill. kr
Bleikvassli 1–7 trinn	+3,52 mill. kr	+0,12 mill. kr	+3,64 mill. kr
Bleikvassli 1–4 trinn	+2,32 mill. kr	+0,12 mill. kr	+2,44 mill. kr

Kostnadene for etablering av SFO i tilknytning til barnehagene er vist i eget kapittel ovenfor. Etableringen av SFO i tilknytning til barnehagene vil til sammen utgjøre 1 128 265 NOK som må regnes som fratrukk i gevinsten.. Vi har her tatt med etablering på Hemnesberget, i Bjerka og i Finneidfjord.

Alternativ B - To skoler, Korgen 1-10 og Hemnes 1-7

I dette alternativet opprettholder kommunen to skoler. Elevmassen samles ved Korgen og Hemnes, som dimensjoneres for å ta imot alle elevene i kommunen. Ungdomsrådet har gitt uttrykk for at en samling av ungdomstrinnet på ett sted er ønskelig, uavhengig av lokalisering. Denne modellen imøtekommer dette ønsket ved å samle ungdomstrinnet i Korgen. Samtidig innebærer løsningen at de to minste skolene, Finneidfjord og Bjerka, avvikles. Bleikvassli skole er tidligere behandlet i eget kapittel.

Hovedtrekkene i Alternativ B er at dagens fem skoler reduseres til to (eventuelt tre, dersom Bleikvassli opprettholdes). Antall undervisningsårsverk reduseres moderat, fra rundt 60 til ca. 45. Gevinsten oppstår først og fremst ved at trinn samles, slik at små grupper og delte funksjoner kan unngås. Administrasjon og ledelse kan også slankes: når tre skoler legges ned, frigjøres om lag 2,5 årsverk innen rektor-, inspektør- og kontorstøttefunksjoner. Totalt reduseres administrative ressurser fra 7,6 til 5,0 årsverk.

Beregningene viser at løsningen gir en tydelig ressursgevinst. I 2024, med 468 elever, vil bemanningsbehovet reduseres med om lag 19 årsverk sammenlignet med dagens struktur. Dette skyldes særlig færre undervisningsårsverk, men også en reduksjon i leder- og kontorressurser. I 2040, med et elevtall på 410, viser beregningene en ytterligere gevinst. Sammenlignet med nullalternativet vil to-skolemodellen da redusere behovet med nær 21,5 årsverk, hovedsakelig knyttet til undervisning, men også med en tydelig effekt på administrativ bemanning.

Beregnete årsverk og ressursgevinst

2024	Trinn	Elever	ÅV UV pers	ÅV kontor	Rektor	Inspektør	Endringer årsverk
Hemnes skole	1 til 7	135	13,75	1,00	0,92	1,00	
Korgen skole	1 til 10	333	29,20	1,00	0,92	1,00	
Sum		468	42,95	2,00	1,84	2,00	

Differanse			17,07	0,45	1,79	-0,50	18,81
------------	--	--	-------	------	------	-------	-------

Kommentar:

Sammenlignet med dagens struktur viser beregningene at en samlet løsning gir en ressursgevinst på nær 19 årsverk. Dette innebærer særlig færre undervisningsårsverk og reduksjon i leder- og kontorressurser.

2040	Trinn	Elever	ÅV UV pers	ÅV kontor	Rektor	Inspektør	Endringer årsverk
Hemnes skole	1 til 7	124	13,20	1,00	0,92	1,00	
Korgen skole	1 til 10	286	27,10	1,00	0,92	1,00	
Sum		410	40,30	2,00	1,84	2,00	
Differanse			19,72	0,45	1,79	-0,50	21,46

Kommentar:

Ut fra nullalternativet i 2040 reduseres behovet med om lag 21,5 årsverk. Også her ligger hovedgevinsten i undervisningsressurser, kombinert med en slankere administrativ bemanning.

Faglige og praktiske vurderinger

- **Stordrift i moderat skala:** Alternativet gir både pedagogiske og økonomiske gevinster, men uten å være like omfattende som en ren sentralskole. Elevene kan fortsatt deles inn i fulle grupper, og man får en mer effektiv utnyttelse av lærerressursene enn i dagens modell. Samtidig gir løsningen fleksibilitet til å tilpasse undervisningen lokalt, og den bidrar til å redusere behovet for små klasser og kombinerte trinn.
- **Bevarer to fagmiljøer:** To-skolemodellen ivaretar en viktig geografisk balanse. Det opprettholdes nærhet og tilgjengelighet for elever og foreldre i store deler av kommunen. Reisetiden blir kortere enn i en ren én-skolemodell, og det gjør løsningen lettere å akseptere både politisk og sosialt. Samtidig innebærer utviklingen av Bjerka og Finneidfjord skole en betydelig endring for de berørte lokalsamfunnene.
- **Balansen mellom de ulike stedene:** Ved å opprettholde to skoler opprettholdes en viss geografisk balanse og tilgjengelighet for innbyggerne. Det gir kortere reisevei for de fleste, og kan dermed være lettere å akseptere politisk og sosialt enn én skole.
- **Langsiktig robusthet**
Alternativet gir en struktur som er mer robust enn dagens modell, men samtidig fleksibel nok til å kunne justeres dersom elevtallet endrer seg fram mot 2040. Ved å samle ressursene på færre enheter reduseres sårbarheten i bemanningen, og kommunen får bedre forutsetninger for å møte framtidige endringer i både elevgrunnlag og økonomi.

Økonomiske konsekvenser knyttet til personalkostnader er vist i tabellen under:

Endringer personalkostnader	Personalkost brutto	Sum
1-7 Hemnes -10 Korgen	800 000 NOK	-15 048 000 NOK

Bygningsmassen

Det er behov for noe renovering av skolene i Korgen og på Hemnesberget. Tabellen under viser estimerte kostnader.

Renovering	Antatt kostnad	Rente	Avdragstid	Årlige kapitalkostnad
Korgen skole	22 199 313 NOK	0,05	20 år	-1 781 330 NOK
Hemnes sentralskole	46 160 688 NOK			-3 704 053 NOK
SUM				-5 485 383 NOK

To-skoleløsningen krever små endringer i FDV kostnader i de eksisterende skolebyggene. Besparelser i FDV kostnader ved avhending (rivning eller salg) er vist i tabellen under:

Besparelser i FDV kostnader

FDV			
Salg eller rivning	kvm	FDV kost kvm	Total
Bjerka skole	1092	1 050 NOK	1 146 600 NOK
Finneidfjord skole	1077		1 130 850 NOK
Sum			2 277 450 NOK

To-skoleløsningen innebærer kun små endringer i FDV-kostnader for de byggene som fortsatt skal brukes. De største utslagene kommer fra avhending av Bjerka skole og Finneidfjord skole, som enten selges eller rives. Dette gir en samlet reduksjon i FDV-kostnader på om lag 2,3 millioner kroner per år. Besparelsen er vesentlig lavere enn i en full sentraliseringsløsning, der flere bygg kan tas helt ut av drift, men bidrar likevel til en tydelig årlig driftsgevinst.

Oppsummering skole

Alternativ B gir en tydelig effektiviseringsgevinst, selv om det ikke er det mest radikale grepet. Bemanningsbehovet reduseres med om lag 17 årsverk sammenlignet med dagens struktur. Samtidig opprettholdes to skoler som gir kommunen geografisk tyngdepunkt og god tilgjengelighet for elever i ulike deler av kommunen. På denne måten representerer alternativet en mellomløsning der man kombinerer økonomisk gevinst med hensyn til lokalsamfunn og reiseavstander.

Økonomiske konsekvenser 2024	Personalkostnad	FDV	Kapitalkostnader	Sum
1-7 Hemnes, 1-10 Korgen	-15 048 000 NOK	-2 277 450 NOK	5 485 383 NOK	-11 840 066 NOK

SFO

Dersom kommunen i dette alternativet velger å opprettholde SFO-tilbud for elever fra Finneidfjord og Bjerka, vil dette kreve investering i tilleggsbygg ved de eksisterende barnehagene på disse stedene. Ved å samlokalisere SFO med barnehagene kan man sikre at barn i nærmiljøet fortsatt får

et helhetlig tilbud, selv om skolene legges ned. Kostnadsberegningene for disse nybyggene er lagt inn i modellen, og viser et årlig kapitalkrav på om lag 0,6 millioner kroner.

Det er verdt å merke seg at disse beregningene også gjelder dersom kommunen i neste alternativ skulle velge å etablere to fulltrinnskoler. På den måten gir beregningene et sammenlignbart grunnlag for vurdering av SFO-løsninger uavhengig av hvilken hovedmodell som velges for skolestrukturen.

Kostnader er vist i tabellen under:

SFO i barnehage	Nybygg kvm	Kvm pris	Sum	Rente	Avdrag	Årlig kapitalkostnad
Finneidfjord	72	55 000 NOK	3 960 000 NOK	0,05	40 år	-230 781 NOK
Bjerka	120		6 600 000 NOK			-384 635 NOK
Sum						-615 417 NOK

Oppsummering – Alternativ B: To skoler (Korgen og Hemnes)

Alternativ B innebærer at Hemnes kommune reduserer dagens skolestruktur fra fem til to hovedskoler, ved å samle all undervisning på Korgen (1.–10. trinn) og Hemnes (1.–7. trinn). Finneidfjord skole og Bjerka skole avvikles, mens Bleikvassli skole er behandlet i eget kapittel og vurderes separat.

Denne løsningen gir en betydelig effektiviseringsgevinst sammenlignet med dagens skolemodell. Ressurser kan samles på færre enheter, antall små klasser og delte funksjoner reduseres, og ledelses- og merkantile stillinger kan slankes. Samtidig er dette en mindre omstilling enn etablering av én sentralskole. To-skolemodellen gir stordriftsfordeler i moderat skala, men ivaretar likevel geografisk balanse i kommunen ved at man opprettholder et skolesenter.

På denne måten kombinerer alternativet økonomiske og pedagogiske gevinster med hensynet til lokalsamfunn og reiseavstander. Det kan derfor fremstå som et kompromiss mellom hensynet til effektiv ressursbruk og behovet for tilgjengelighet og lokal forankring.

Økonomi

Bemanningsbehovet reduseres med nær 19 årsverk i 2024 og om lag 21,5 årsverk i 2040, sammenlignet med dagens struktur og nullalternativet. Dette gir årlige personellbesparelser på rundt 15 millioner kroner. I tillegg reduseres FDV-kostnader med ca. 2,3 millioner kroner ved at Bjerka og Finneidfjord tas ut av drift. På den andre siden kommer det årlige kapitalkostnader på rundt 5,5 millioner kroner knyttet til nødvendige renoveringer av Korgen og Hemnes skole. Samlet gir modellen en netto driftsbesparelse på i underkant av 12 millioner kroner i året.

Struktur og tjenestekvalitet

To-skolemodellen gir stordriftsfordeler i moderat skala. Elevene kan organiseres i flere fulle grupper, og behovet for delte funksjoner reduseres. Dette gir fleksibilitet i timeplanlegging og bedre utnyttelse av lærerressurser, samtidig som man bevarer to fagmiljøer. Ungdomstrinnet blir samlet slik at en på sikt kan utvikle større valgfrihet.

Samfunn og lokalsamfunn

Ved å opprettholde to skoler bevares en viss geografisk balanse og bedre tilgjengelighet enn i en én-skoleløsning. Det gir kortere reisevei for mange elever og kan være lettere å akseptere politisk og sosialt. Samtidig mister lokalsamfunnene rundt Finneidfjord og Bjerka sine skoler, noe som svekker den lokale tilstedeværelsen. Et ungdomstrinn på en skole der alle elever i samme aldersgruppe er samlet vil kunne føre større grad av felles tilhørighet for alle der også hele kommunen blir en del av ungdommenes identitet og verdsett.

Arbeidskraft og fagmiljø

Alternativet gir to fagmiljøer av en viss størrelse i stedet for flere små. Dette styrker kvaliteten på undervisningen og gir bedre robusthet ved fravær. Ledere og administrasjon kan samarbeide på

tvers av to enheter, samtidig som den samlede ledelses- og kontorressursen slankes fra 7,6 til 5,0 årsverk.

SFO

Dersom man i dette alternativet velger å flytte SFO-tilbudet for elever fra Finneidfjord og Bjerka tilknytning til de eksisterende barnehagene, vil dette kreve investeringer i nye arealer tilknyttet barnehagene på begge steder

Kostnadene for nybygg er beregnet til rundt 4,0 millioner kroner i Finneidfjord og 6,6 millioner kroner på Bjerka. Samlet gir dette en investering på om lag 10,6 millioner kroner. Med en avdragstid på 40 år og en kalkulert rente på 5 prosent utgjør dette årlige kapitalkostnader på rundt 615 000 kroner. Dette beløpet kommer i tillegg til de øvrige kapitalkostnadene i skolemodellen, men må ses opp mot gevinsten av å opprettholde et lokalt SFO-tilbud.

Løsningen kan gi forutsigbarhet for familier i Finneidfjord og Bjerka. Samtidig innebærer den en merkostnad som reduserer den samlede årlige gevinsten i modellen noe.

Tabellene under oppsummerer alternativets nøkkeltall.

Alternativ B – To skoler, SFO i skolen

Lokasjon	Struktur	Elever (2040)	Personellbesparelse (2024)	FDV-effekt (2024)	Kapitalkostnader (2024)	Netto årlig effekt*
Hemnes + Korgen	1-7 + 1-10	410	-15,0 mill. kr	-2,3 mill. kr		-17,3 mill. kr

*Netto årlig effekt = personellbesparelse + FDV-effekt – kapitalkostnader.

Alternativ B – To skoler, SFO tilknyttet barnehagene

Lokasjon	Struktur	Elever (2040)	Personellbesparelse (2024)	FDV + SFO-effekt (2024)**	Kapitalkostnader (2024)	Netto årlig effekt*
Hemnes + Korgen	1-7 + 1-10, inkl. SFO Finneidfjord og Bjerka	410	-15,0 mill. kr	-2,3 mill. kr	+0,7 mill. kr	-16,6 mill. kr

**FDV-effekt inkluderer reduksjon ved avhending samt tilleggs kostnader for SFO-bygninger

Oppsummering av helheten i dette alternativet med de ulike mulighetene for oppvekstsenter i Bleikvassli

Lokasjon / Struktur	Elever (2040)	Personalkostnad	FDV-effekt (2024)	Kapitalkostnad	Sum årlige kostnader / Netto effekt*
Hemnes + Korgen (uten SFO)	410	-15,0 mill. kr	-2,3 mill. kr		-17,3 mill. kr
Hemnes + Korgen (SFO i bhg)	410	-15,0 mill. kr	-2,3 mill. kr	+0,7 mill. kr	-16,6 mill. kr

Valgt løsning i Bleikvassli vil påvirke den totale netto årlige effekten iht tabellen under.

Lokasjon / Struktur	Personalkostnad	Kapitalkostnad	Sum årlige kostnader / Netto effekt*
Bleikvassli 1-10 trinn	+4,72 mill. kr	+0,72 mill. kr	+5,44 mill. kr

Bleikvassli 1–7 trinn	+3,52 mill. kr	+0,12 mill. kr	+3,64 mill. kr
Bleikvassli 1–4 trinn	+2,32 mill. kr	+0,12 mill. kr	+2,44 mill. kr

Kommentar:

Tabellen viser at Alternativ B, med to hovedskoler i Hemnes og Korgen, gir en årlig netto besparelse på mellom 17,3 og 16,6 millioner kroner. Forskjellen avhenger av om SFO-tilbudet for elever fra Bjerka og Finneidfjord legges til de nye hovedskolene eller i tilknytning til barnehagene lokalt. Dersom SFO legges i tilknytning til barnehagene, øker kapitalkostnadene noe, men nettoeffekten forblir positiv.

For Bleikvassli er det beregnet tre ulike delalternativer. Disse gir årlige merkostnader avhengig av hvor mange trinn som opprettholdes. Full drift med 1–10 trinn er klart dyrest, med en årlig kostnad på rundt 5,4 millioner kroner. En løsning med 1–7 trinn gir et lavere kostnadsnivå, på ca. 3,6 millioner kroner per år. Den mest kostnadseffektive varianten er å opprettholde kun 1–4 trinn, med en årlig merkostnad på om lag 2,4 millioner kroner.

Samlet viser tabellen at to-skoleløsningen gir betydelige innsparinger sammenlignet med dagens struktur, men at eventuelle valg knyttet til Bleikvassli har stor betydning for helheten. Jo færre trinn som beholdes i Bleikvassli, desto større er den årlige netto gevinsten for kommunen.

Alternativ C: To skoler Korgen og Hemnes 1-10

Dette alternativet innebærer at grunnskoleopplæringen samles ved to 1.–10. skoler, én i Korgen og én i Hemnes. De tre minste skolene – Bleikvassli, Finneidfjord og Bjerka – legges ned. Modellen representerer en strukturforenkling med betydelig effektivisering i undervisning og administrasjon, men uten full sentralisering.

Hovedpunkter i Alternativ C:

To likeverdige skoler

I dette alternativet opprettholdes to parallelle og likeverdige hovedskoler – én i Korgen og én på Hemnes. Begge enhetene organiseres som fulle 1.–10.-skoler med et bredt fagtilbud, og begge skal kunne ta imot elever på ungdomstrinnet. Modellen innebærer dermed at man opprettholder to komplette læringsarenaer, med alle de faglige og sosiale tilbud som følger med.

Elevtall

I dag er det 468 elever i grunnskolen som fordeles mellom de to skolene. Ifølge SSBs befolkningsframskrivninger vil elevtallet reduseres til rundt 410 i 2040. Nedgangen på nær 60 elever betyr at skolene må organiseres med færre klasser og mer sammenslåing av trinn enn i dag, men vil fortsatt ha en størrelse som gir et bredt og stabilt skoletilbud.

Undervisningsårsverk

Modellen gir en reduksjon i undervisningsårsverk. Fra dagens nivå på 60 årsverk går behovet ned til 45,5 årsverk allerede i dag ved omlegging til to fulle 1.–10.-skoler. I 2040 synker tallet ytterligere til 42,9 årsverk. Det betyr en innsparing på ca. 14,5 årsverk i dag og 17,1 årsverk i 2040. Den viktigste årsaken til denne reduksjonen er at elevgrunnlaget blir mer samlet, at kombinerte trinn reduseres, og at klasseressursene kan utnyttes mer effektivt på to større enheter.

Administrasjon og ledelse

Selv om det fremdeles vil være behov for én rektor og én inspektør ved hver skole, innebærer

modellen en viss effektivisering i administrasjonen. Totalt sett reduseres behovet med rundt 2 årsverk sammenlignet med dagens skolemodell. Det oppnås dermed en mer strømlinjeformet ledelsesstruktur uten at skolene mister sin lokale ledelse.

Tabellene under oppsummerer endringer i undervisningsårsverk i denne strukturen

Årsverksberegninger 2024

2024	Trinn	Elever	ÅV UV pers	ÅV kontor	Rektor	Inspektør	Endringer årsverk
Hemnes skole	1 til 10	214	21,2	1	0,92	1	
Korgen skole	1 til 10	254	24,3	1	0,92	1	
<i>Sum</i>		468	45,5	2	1,84	2	
Differanse			14,52	0,45	1,79	-0,5	16,26

Kommentar 2024:

Sammenlignet med dagens modell med fem skoler reduseres bemanningsbehovet med om lag 16 årsverk i 2024. Den største gevinsten ligger i færre undervisningsårsverk, men også i en viss reduksjon i administrativ bemanning.

Årsverksberegninger 2040

2024	Trinn	Elever	ÅV UV pers	ÅV kontor	Rektor	Inspektør	Endringer årsverk
Hemnes skole	1 til 10	185	20,1	1	0,92	1	
Korgen skole	1 til 10	225	22,8	1	0,92	1	
<i>Sum</i>		410	42,9	2	1,84	2	
<i>Diff</i>			17,12	0,45	1,79	-0,5	18,86

Kommentar 2040:

I 2040 gir to-skoleløsningen en samlet reduksjon på nær 19 årsverk sammenlignet med nullalternativet. Gevinsten hentes hovedsakelig i undervisningstimer, kombinert med mer effektiv organisering av ledelse og kontorressurser.

Faglige og praktiske vurderinger

Stordriftsfordel med balanse

Modellen gir kommunen mulighet til å ta ut betydelige stordriftsfordeler uten å gå til full sentralisering. Ved å samle elevene i to fulle 1.–10.-skoler reduseres antallet små grupper og kombinerte trinn, og undervisningsressursene kan disponeres mer effektivt. Samtidig bevarer kommunen en balansert struktur med to skoler som kan utvikle hver sine robuste fagmiljøer. Dette gir både fleksibilitet i organiseringen og stabilitet i læringsmiljøene.

Geografisk dekning

Korgen og Hemnes fungerer som naturlige tyngdepunkt og gir en god geografisk dekning av kommunen. Elever i de nordlige delene får kortere vei til Korgen, mens de i sør har Hemnes som sitt nærsentrum. Denne løsningen ivaretar dermed hensynet til rimelig reisevei for de fleste familier og bidrar til at modellen lettere kan aksepteres politisk og sosialt enn en ren én-skoleløsning.

Redusert ressursbruk

To fulle 1.–10.-skoler gir en vesentlig effektivisering. Sammenlignet med dagens skolemodell reduseres behovet for bemanning med over 16 årsverk allerede i dag, og nær 19 årsverk i 2040. Innsparingen hentes primært i undervisning, men også i ledelses- og kontorressurser. Dette gir en betydelig økonomisk gevinst, samtidig som kvaliteten i undervisningstilbudet kan opprettholdes eller styrkes.

Langsiktig struktur

To likeverdige skoler får kommunen en struktur som kan videreutvikles over tid, blant annet gjennom økt sambruk av lokaler, digitale løsninger og bedre kapasitetsutnyttelse i bygningsmassen. Dette gir rom for tilpasning til fremtidige endringer i elevtall, teknologi og pedagogiske arbeidsformer, og gjør modellen mer robust i møte med både økonomiske og demografiske utfordringer.

Økonomiske konsekvenser knyttet til reduksjon av personalkostnader er vist i tabellen under:

Endringer personalkostnader	Personalkost brutto	Sum
1-10 Korgen	800 000 NOK	-13 008 000 NOK
1-10 Hemnes		-10 279 321 NOK

Bygningsmasse

Konsekvensene for skolebyggene er vist i alternativet med to skoler med en 1-10 skole og 1-7 skole ovenfor.

OPPSUMMERING – ALTERNATIV C: TO SKOLER (HEMNES OG KORGEN)

Økonomi

To-skoleløsningen gir en årlig personellbesparelse på ca. 15 millioner kroner i 2024. I tillegg kommer en FDV-besparelse på rundt 2,3 millioner kroner fra avhending av byggene i Finneidfjord og Bjerka. På kostnadssiden må kommunen regne med kapitalkostnader på ca. 5,5 millioner kroner årlig knyttet til renovering av Korgen og Hemnes skole. Samlet gir dette en netto årlig gevinst på i underkant av 12 millioner kroner. Dersom SFO flyttes til barnehagene i Finneidfjord og Bjerka, øker kapitalkostnadene med ca. 0,6 millioner kroner, slik at nettoeffekten reduseres noe, men forblir positiv.

Struktur og tjenestekvalitet

Ved å samle undervisningen i to større enheter oppnås stordriftsfordeler i moderat skala. Elevene kan organiseres i fulle grupper, og behovet for små klasser og delte funksjoner reduseres. Dette gir bedre utnyttelse av undervisningsressurser og mer fleksibilitet i organiseringen. Samtidig beholdes to tydelige skoler som gir robuste fagmiljøer og et bredere tilbud til elevene enn i dagens modell.

Samfunn og lokalsamfunn

Modellen ivaretar en viss geografisk balanse ved å opprettholde to skoler. Dette gir kortere reisevei for mange elever enn i én-skolealternativet, og kan dermed være lettere å akseptere sosialt og politisk. Samtidig mister lokalsamfunnene rundt Finneidfjord og Bjerka sine skoler, noe som kan svekke den lokale tilstedeværelsen. Investering i SFO-løsninger i tilknytning til barnehagene på disse stedene kan bidra til å dempe konsekvensene og sikre et mer helhetlig oppvekstilbud.

Arbeidskraft og fagmiljø

Å opprettholde to skoler gir fortsatt mulighet for fungerende fagmiljøer. Dette styrker kvaliteten noe på undervisningen og gir bedre robusthet ved fravær. Administrative ressurser reduseres fra 7,6 til 5,0 årsverk, men ved å beholde to ledelsesmiljøer sikres fortsatt kompetansedeling og samarbeid.

Oppsummeringer – Alternativ B

SFO i skolen

Lokasjon	Struktur	Elever (2040)	Personell- besparelse (2024)	FDV-effekt (2024)	Kapitalkostnader (2024)	Netto årlig effekt*
Hemnes + Korgen	1-10 + 1-10	410	-15,0 mill. NOK	-2,3 mill. NOK		-17,3 mill. NOK

*Netto årlig effekt = personellbesparelse + FDV-effekt – kapitalkostnader.

SFO i tilknytning til barnehage

Lokasjon	Struktur	Elever (2040)	Personellbesparelse (2024)	FDV + SFO-effekt (2024)**	Kapitalkostnader (2024)	Netto årlig effekt*
Hemnes + Korgen	1-10 + 1-10, inkl. SFO Finneidfjord og Bjerka	410	-15,0 mill. NOK	-2,3 mill. NOK	+0,7 mill. NOK	-16,6 mill. NOK

**FDV-effekt inkluderer reduksjon ved avhending samt tilleggskostnader for SFO-bygninger.

Lokasjon / Struktur	Elever (2040)	Personalkostnad	FDV-effekt (2024)	Kapitalkostnad	Sum årlige kostnader / Netto effekt*
Hemnes + Korgen (uten SFO)	410	-14,5 mill. kr	-2,3 mill. kr		-16,8 mill. kr
Hemnes + Korgen (SFO i bhg)	410	-14,5 mill. kr	-2,3 mill. kr	+0,7 mill. kr	-16,1 mill. kr

Valgt løsning i Bleikvassli vil påvirke den totale netto årlige effekten iht tabellen under.

Lokasjon / Struktur	Personalkostnad	Kapitalkostnad	Sum årlige kostnader / Netto effekt*
Bleikvassli 1-10 trinn	+4,72 mill. kr	+0,72 mill. kr	+5,44 mill. kr
Bleikvassli 1-7 trinn	+3,52 mill. kr	+0,12 mill. kr	+3,64 mill. kr
Bleikvassli 1-4 trinn	+2,32 mill. kr	+0,12 mill. kr	+2,44 mill. kr

Kommentar:

Tabellen viser de økonomiske hovedkonsekvensene av Alternativ C, der Hemnes og Korgen begge organiseres som fulle 1-10 skoler. Beregningene viser at løsningen gir en årlig netto besparelse på mellom omtrent 16 og 17,5 millioner kroner, avhengig av om SFO for elever fra Finneidfjord og Bjerka

legges til barnehagene eller integreres i hovedskolene. Som i Alternativ B er forskjellen mellom de to SFO-variantene begrenset, men det er likevel verdt å merke seg at SFO i tilknytning til barnehagene gir noe høyere kapitalkostnader.

Når det gjelder Bleikvassli, avhenger kostnadsbildet sterkt av hvor mange trinn som opprettholdes. Full drift med 1–10 trinn innebærer en årlig merkostnad på rundt 5,4 millioner kroner. Dersom skolen organiseres som en 1–7 skole, reduseres merkostnaden til ca. 3,6 millioner kroner per år. Den mest kostnadseffektive løsningen er å opprettholde kun 1–4 trinn, med en årlig merkostnad på 2,4 millioner kroner.

Samlet sett viser tabellen at Alternativ C gir en effektiviseringsgevinst i driften av Hemnes og Korgen. Hvor stor den endelige effekten blir, avhenger imidlertid av hvilke valg som tas for Bleikvassli og SFO. Jo færre trinn som opprettholdes der, desto større blir den samlede økonomiske gevinsten for kommunen. Dette illustrerer hvor viktig strukturelle valg i små enheter er for å sikre helhetlig bærekraft i skolemodellen.

Alternativ D: Tre skoler, Finneidfjord 1-7, Hemnes 1-7 og Korgen 1-10, barnehage til bjerka

Dette alternativet innebærer at kommunen viderefører tre skoler. Korgen skole organiseres som en fullverdig 1.–10.-skole, mens Hemnes og Finneidfjord drives som rene 1.–7.-skoler. Modellen reduserer dermed antall skoler fra fem til tre, men opprettholder fortsatt en spredt struktur sammenlignet med de mer konsentrerte alternativene.

Hovedpunkter i Alternativ D:

Tre skoler – varierende struktur

Korgen får ansvar for hele grunnskoleløpet fra 1.–10. trinn, mens Hemnes og Finneidfjord dekker barnetrinnene fra 1.–7. Dette gir en klar arbeidsdeling mellom en ungdomsskoleenhet i Korgen og to barneskoleenheter, samtidig som kommunen beholder geografisk spredning av skoletilbudet.

Samlet elevtall

I 2024 vil det være 468 elever fordelt på de tre enhetene. I tråd med SSBs befolkningsframskrivninger reduseres dette til 410 elever i 2040. Nedgangen i elevtall skaper et tydelig press for å organisere undervisningsressursene mer effektivt, og Alternativ D legger opp til å håndtere denne utviklingen gjennom reduksjon i årsverk og bedre kapasitetsutnyttelse.

Undervisningsårsverk

Behovet for undervisningsårsverk reduseres fra dagens 60,0 til 48,7 i 2024 og videre til 45,8 i 2040. Dette tilsvarer en innsparing på rundt 11,3 årsverk i 2024 og 14,2 årsverk i 2040. Innsparingen oppstår ved at trinn samles i større enheter, færre små klasser opprettholdes, og ressursene kan disponeres mer fleksibelt.

Effektiviseringsgevinst

Samlet sett gir modellen noe effektivisering i forhold til dagens modell. Differansen i årsverksbehov innebærer at kommunen kan oppnå en liten driftsgevinst samtidig som man beholder tre enheter med god geografisk dekning.

Administrasjon og ledelse

Ledelses- og støttestrukturer reduseres også i denne modellen. Kun én inspektør beholdes ved Korgen, mens Hemnes og Finneidfjord organiseres med enklere administrativ struktur. Samlet reduseres administrative ressurser og ledelsesstillinger, slik at kommunen sparer rundt 11,6 årsverk i 2024 og 14,5 årsverk i 2040.

Beregnete årsverk og ressursgevinst

Tre skoler

Tre skoler Korgen, Hemnes og Finneidfjord							
2024	Trinn	Elever	ÅV UV pers	ÅV kontor	Rektor	Inspektør	Endringer årsverk
Finneidfjord skole	1 til 7	101	12,2	0,75	0,92	0,5	
Hemnes skole	1 til 7	111	12,1	0,75	0,92	0,5	
Korgen skole	1 til 10	256	24,4	1	0,92	1	
Sum		468	48,7	2,5	2,76	2	
Differanse			11,32	-0,05	0,87	-0,5	11,64

2040	Trinn	Elever	ÅV UV pers	ÅV kontor	Rektor	Inspektør	Endringer årsverk
Skole	1 til 7	92	11,2	0,75	0,92	0,5	
Hemnes skole	1 til 7	101	11,8	0,75	0,92	0,5	
Korgen skole	1 til 10	217	22,8	1	0,92	1	
Sum		410	45,8	2,5	2,76	2	
Differanse			14,22	-0,05	0,87	-0,5	14,54

Tabellen under viser de endringene i personalkostnader:

Endringer personalkostnader	Personalkost brutto	Sum
2024	800 000 NOK	- 9 312 000 NOK

Faglige og praktiske vurderinger

Geografisk fordeling

Alternativet innebærer at kommunen viderefører tre skoler – Korgen (1.–10.), Hemnes (1.–7.) og Finneidfjord (1.–7.). Dette gir en geografisk spredning av skoletilbudet. På den måten ivaretas lokalt nærvær, og flere familier får kortere reisevei enn i modeller der antallet enheter reduseres ytterligere. Dette kan gjøre løsningen lettere å akseptere politisk og sosialt.

Kombinert modell

Ved å kombinere én fullverdig 1.–10.-skole i Korgen med to barneskoler (Hemnes og Finneidfjord),

skapes en desentralisert struktur. Modellen legger til rette for en geografisk balansert fordeling av skolene. Den sikrer samtidig at ungdomstrinnet samles i Korgen, noe som gir et større og mer robust fagmiljø der, mens de to barneskolene gir lokal forankring og nærhet til barnefamilier.

Moderat innsparing

Alternativet gir en innsparing i årsverk og personellkostnader som er tydelig lavere enn i de andre modellene (én skole eller to hovedskoler), men samtidig høyere enn ved å videreføre dagens modell. Innsparingen kan dermed ses på som et kompromiss – man oppnår en viss kostnadsreduksjon, men uten å miste den lokale tilstedeværelsen tre skoler gir.

Utnyttelse av bygningsmasse

En viktig fordel med Alternativ D er at eksisterende skolebygg i Korgen, Hemnes og Finneidfjord i hovedsak videreføres. Det betyr at kommunen kan unngå de største investeringskostnadene knyttet til nybygg eller omfattende sentralisering. Selv om enkelte bygg vil kreve renovering og oppgradering, er kostnadsnivået lavere og risikoen mindre enn i modeller som krever helt nye skolebygg. Samtidig innebærer løsningen at kommunen i større grad binder seg til å opprettholde og drifte en større bygningsmasse over tid.

SFO i barnehagelokaler i Finneidfjord Barnehagen i Finneidfjord vil i dette alternativet integreres med Bjerka barnehage. Vi kan redusere bemanningen i barnehagene med 2,5 årsverk tilsvarende 2,1 millioner kroner per år.

Skolebygg – alternativ Finneidfjord.

Etablering av en 1-7 skole i Finneidfjord i tillegg til 1-7 på Hemnesberget og 1-10 i Korgen krever ingen investeringer foruten renoveringene av Hemnes sentralskole og Korgen skole.

Kostnadsbildet for renovering er vist i tabellen under:

Investerings og kapitalkostnader

Renovering	Antatt kostnad	Rente	Avdragstid	Årlige kapitalkostnad
Korgen skole	22 199 313 NOK	0,05	20	-1 781 330 NOK
Hemnes sentralskole	46 160 688 NOK			-3 704 053 NOK
Sum				-5 485 383 NOK

FDV kostnader reduseres slik som vist i tabellen under:

Reduksjon FDV kostnader

FDV			
Salg eller rivning	kvm	FDV kost kvm	Sum
Bjerka skole	1092	1 050 NOK	1 146 600 NOK

Oppsummering

Alternativ D med tre skoler – Korgen (1.–10.), Hemnes (1.–7.) og Finneidfjord (1.–7.) – kombinerer moderat effektivisering med fortsatt lokal forankring. Modellen gir en reduksjon i bemanningsbehov på mellom 11,6 og 14,5 årsverk avhengig av årstall. Dette representerer et økonomisk bidrag, men i

betydelig mindre skala enn de andre alternativene med én eller to skoler. Samtidig sikrer løsningen fortsatt nærskole for barn i tre tettsteder og bidrar til å bevare den geografiske balansen i kommunen.

Alternativet gir innsparing i undervisnings- og lederårsverk og forenkler ledelsesstrukturen, samtidig som man unngår de store investeringene og transportutfordringene som følger med mer omfattende sentralisering.

De økonomiske konsekvensene er oppsummert i tabellen under:

Struktur	Personalkostnad	FDV	Kapitalkostnader	Sum årlige kostnader
Tre skoler (grunnmodell)	-9,1 mill. kr	-1,1 mill. kr		-10,5 mill. kr
+ Bleikvassli 1–10 trinn	+4,7 mill. kr	–	+0,7 mill. kr	+5,4 mill. kr
+ Bleikvassli 1–7 trinn	+3,5 mill. kr	–	+0,1 mill. kr	+3,6 mill. kr
+ Bleikvassli 1–4 trinn	+2,3 mill. kr	–	+0,1 mill. kr	+2,4 mill. kr

Som tabellen viser, er de samlede økonomiske konsekvensene lav. Nettoeffekten er en innsparing på knapt 5 millioner kroner årlig. Dette betyr at Alternativ D gir en viss effektivisering og ressursgevinst, men i langt mindre omfang enn Alternativ A (én skole) eller Alternativ B/C (to skoler). Effekten av opprettholdelse av tilbud ved Bleikvasslia oppvekstsenter spiser opp den økonomiske fordelene dette alternativet har.

Oppsummering skole

Hemnes kommune står overfor store utfordringer i oppvekstsektoren som følge av fallende elevtall, økende kostnader og betydelig rehabiliteringsbehov i skolebygg. Elevtallet ventes å falle med rundt 12 prosent fram mot 2040, samtidig som flere av dagens skolebygg har alvorlige tekniske avvik (TG2) og et samlet rehabiliteringsbehov på om lag 65–70 millioner kroner.

Beregningene viser at dagens struktur med fem skoler (nullalternativet) gir liten økonomisk gevinst. Selv om antall lærerårsverk kan reduseres noe, oppveies dette av økte kapitalkostnader til vedlikehold. Strukturen binder dessuten opp ledelses- og merkantile ressurser og gir svært små fagmiljøer som er sårbare for fravær og vanskelig å rekruttere til.

Alternativene som er vurdert, gir ulike kombinasjoner av effektivisering og lokal tilstedeværelse:

Alternativ A – én sentralskole (Bjerka eller Korgen): gir de største innsparingsmulighetene (over 20 årsverk og 17–19 mill. kroner årlig), men krever investeringer på 185–293 mill. kroner i nytt skolebygg og medfører lange reiseavstander og tap av lokal forankring.

Alternativ B – to skoler (Korgen 1–10 og Hemnes 1–7): gir årlige besparelser på om lag 12 mill. kroner, reduserer bemanningen med ca. 19 årsverk og bevarer en viss geografisk balanse. Løsningen framstår som et kompromiss mellom effektivisering og lokalt nærvær.

Alternativ C – to fulle 1–10 skoler (Korgen og Hemnes): gir en tilsvarende gevinst som alternativ B, men med to komplette skoler. Dette gir robuste fagmiljøer, men innebærer avvikling av de minste enhetene.

Alternativ D – tre skoler (Korgen 1–10, Hemnes 1–7 og Finneidfjord 1–7): gir moderate innsparinger og ivaretar lokal tilstedeværelse i tre bygder, men binder kommunen til en kostbar bygningsmasse og gir mindre effektivisering enn de øvrige alternativene.

For Bleikvassli skole er det utredet tre varianter (1–10, 1–7 eller 1–4). Full drift (1–10) gir en årlig merkostnad på rundt 5,4 mill. kroner, mens 1–4-modellen gir en merkostnad på ca. 2,4 mill. kroner.

Samlet sett viser analysene at små skoler har viktig betydning for lokalsamfunn og bostedsattraktivitet, men at de gir høye kostnader per elev, sårbare fagmiljøer og utfordringer med kvalitet og rekruttering. Større skoler gir bedre ressursutnyttelse og mer robuste fagmiljøer, men krever omfattende investeringer og kan møte lokal motstand.

Konklusjonen er at fremtidig skolestruktur i Hemnes må balansere hensynet til økonomisk og faglig bærekraft med hensynet til samfunnsmessig bærekraft og lokalt nærvær. Små skoler kan bidra til identitet og bosetting i distriktene, men robuste fagmiljøer og kvalitet i undervisningen vil for mange foreldre og elever veie tyngst. De tre små skolene i Hemnes kommune er svært små, såkalte mikro skoler. Det er ingen forskning som viser at så små skoler påvirker lokalsamfunnet i forhold til bærekraft og lokalt nærvær.

Oppvekst – Øvrige tjenester

Barnehage

Denne utredningen bygger på analyser og rapporter om organisering og struktur i tjenestene fra de siste tre årene. I «Ressursbruksanalyse og utredning av fremtidens oppveksttjenester» (mars 2025) pekes det på en mulig strukturendring i dagens barnehagetilbud. En avvikling av Finneidfjord barnehage vil kunne redusere bemanningen med om lag 2,5 årsverk, samt gi lavere FDV-kostnader, slik tabellen under viser. Tiltaket vurderes å ha liten eller ingen negativ effekt på lokalsamfunnet. Reiseavstanden til barnehagene i Bjerka og på Hemnesberget er relativt kort.

Økonomiske konsekvenser	Personalkostnad	FDV	Kapital-kostnader	Sum
2024	-2 000 000 NOK	-453 600 NOK	0 NOK	-2 453 600 NOK

Sørfjellet barnehage er tatt inn i Bleikvassli oppvekstsenter.

Kulturskole

Kulturskolen har i dag ikke egnede lokaler, og driften er spredt på flere steder i kommunen. I denne utredningen har vi ikke vurdert konkrete plasseringer av kulturskolen, men viser til Opplæringslovens § 26-1, som pålegger kommunen å tilby kulturskole til barn og unge i tilknytning til skole og kulturliv. Dette betyr i praksis at tilbudet skal være tilgjengelig, og ha en tydelig kopling til skole og kulturfeltet enten gjennom lokaler, samarbeid eller innhold.

Med utgangspunkt i rom- og funksjonsprogrammet til Stavanger kommune kan kulturskolens arealbehov anslås til ca. 520 kvm. Vår vurdering er at kulturskolen bør samles på ett sted i kommunen (jf. «Ressursbruksanalyse og utredning av fremtidens oppveksttjenester», mars 2025). Før plassering kan avklares, må kommunen ta stilling til driftsform. Dersom tilbudet organiseres etter skoletid, i tilknytning til en av skolene, kan behovet for egne lokaler reduseres betydelig – og dermed også driftskostnadene.

I alternativet med etablering av en ny skole har vi innarbeidet byggekostnader for kulturskolelokaler, enten ved ombygging eller nybygg. Dersom kulturskolen samles ved en av skolene, åpnes det samtidig for å avhende Samfunnshuset. En slik løsning vil gi årlige besparelser knyttet til FDV-kostnader. Med et areal på 1 625 kvm utgjør dette om lag 1,7 millioner kroner per år.

Familiens hus

Hemnes kommune står overfor en situasjon der det blir stadig færre barn og unge, samtidig som forventningene til kommunens tjenester er høye. For å møte disse utfordringene er det avgjørende å organisere tjenestene på en måte som både ivaretar kvaliteten og sikrer bærekraftig drift. Et viktig grep er å etablere et *Familiens hus*, en samlokalisert og tverrfaglig modell for tjenester til barn, unge og foresatte. Familiens hus vil være et viktig virkemiddel for å møte de utfordringer som er vist i oppvekstprofilen, ungdataundersøkelsen, elevundersøkelsen og folkehelseprofilen for Hemnes kommune. Utfordringene er kroniske, og det har vist seg at arbeidet suksess er avhengig av kontinuitet og samhandling mellom fagmiljøer. Tidlig innsats, forebygging og tverrfaglig samarbeid er nøkkelfaktorer for å snu utviklingen. Dette vil redusere ressursbruken senere og gi en bedre livskvalitet for kommunens yngste innbyggere og familier.

Et *Familiens hus* samler sentrale tjenester som helsestasjon, jordmortjeneste, skolehelsetjeneste, barnevern, familietjeneste og SLT (koordinator kriminalitetsforebyggende arbeid. Målet er å tilby én dør inn til hjelpetjenestene, slik at innbyggere opplever sammenheng og tilgjengelighet i møte med kommunen. Dette er i tråd med både nasjonale anbefalinger og de lokale behovene som fremkommer i PwC-rapportene.

Dagens organisering er preget av fragmentering, med flere små fagmiljøer fordelt på ulike lokasjoner. Dette gir mer tidsbruk på reise, mindre fleksibilitet i ressursbruk og sårbarhet ved fravær. PwC påpeker at samling av like tjenester er et sentralt virkemiddel for å sikre mer effektiv drift, redusere arealkostnader og frigjøre tid til tjenesteyting. Etablering av *Familiens hus* svarer direkte på denne utfordringen, ved å samle fagmiljøene på ett sted og styrke samhandlingen mellom tjenestene.

Helsestasjonen er allerede organisert under oppvekst, noe som gir et naturlig utgangspunkt for en tettere integrasjon med øvrige tjenester rettet mot barn og unge. En samlokalisert modell gjør det enklere å drive tverrfaglige vurderinger, sikre tidlig innsats og redusere risikoen for at brukere opplever å bli kasteballer mellom tjenester.

Lokaliseringen av *Familiens hus* kan ses i sammenheng med etableringen av helsehus eller felles helsesenter, som uansett er under vurdering i kommunen. På den måten kan Hemnes hente ut areal- og driftssynergier, samtidig som man ivaretar tilgjengelighet for brukerne. Særlig viktig er det at løsningen gir kort reisevei for flest mulig familier, samtidig som den bidrar til robuste fagmiljøer og effektiv ressursutnyttelse.

Forventede effekter av *Familiens hus* er kortere tid fra bekymring til tiltak, høyere andel saker med felles tiltaksplan og færre henvisninger mellom enheter som krever gjentatt kartlegging. I tillegg vil samlokalisering redusere reisetid for ansatte, gi mer tjenestetid per årsverk og styrke kvaliteten på det forebyggende arbeidet. Brukeropplevelsen vil forbedres gjennom lav terskel, rask tilgang og opplevelse av sammenheng i tjenestetilbudet.

Etableringen vil kreve investeringer i egnede lokaler, men driftsgevinster kan hentes ut gjennom redusert bygningsmasse, lavere FDV-kostnader, bedre utnyttelse av merkantile ressurser og mindre behov for transport mellom enheter. Disse gevinstene er i tråd med de prinsippene PwC legger til grunn for bærekraftige strukturendringer i Hemnes kommune.

På sikt vil *Familiens hus* kunne bli et sentralt element i en mer helhetlig og bærekraftig tjenestestruktur, der oppvekst- og helsetjenestene samarbeider tett for å gi barn, unge og familier i Hemnes et trygt, tilgjengelig og samordnet tilbud.

Det er ikke personellmessige konsekvenser ved etablering av et *Familiens hus*. Det bør utredes videre når struktur for oppvekst og Helse er fastsatt.

Folkebiblioteket

Lov om folkebibliotek (folkebibliotekloven) slår fast at hver kommune skal ha et folkebibliotek, og at dette skal være et gratis tilbud til innbyggerne (§ 3). Biblioteket skal være åpent for alle, og ingen skal diskrimineres. Det skal være gratis både å låne bøker og å bruke bibliotekets øvrige tjenester.

Folkebiblioteket skal tilby bøker og annet relevant materiale, og det skal også gi tilgang til informasjonsteknologi og digitale ressurser. Biblioteket skal fungere som en uavhengig møteplass og arena for offentlig samtale og debatt (§ 1), samtidig som det skal bidra til opplysning, utdanning og kulturell virksomhet.

Det stilles krav om at bibliotekene skal være faglig bemannet, slik at innbyggerne får profesjonell veiledning og tilgang til kompetanse som understøtter bibliotekets oppgaver.

Det er ikke krav om flere bibliotek i kommunen.

Ungdomsklubber

Det er ikke et lovpålagt krav å drive ungdomsklubber. Ungdomsklubber og andre åpne fritidstilbud er likevel et anerkjent virkemiddel for å oppfylle kommunens ansvar for:

- inkludering og forebygging,
- å skape møteplasser,
- å gi barn og unge reelle muligheter for deltakelse, kultur og fritid.

Dette er også løftet fram i nasjonale strategier for ungdomspolitik (bl.a. *Ungdomspolitik – regjeringens mål og innsatsområder*).

Kommunen er altså pålagt å sikre barn og unges rett til fritid, medvirkning og deltakelse. Barn har rett til hvile, fritid, lek og kultur (Barnekonvensjonen art. 31), men det er ikke spesifisert hvilke tiltak som skal benyttes for å oppnå dette.

Ungdataundersøkelsen viser en god bruk av ungdomsklubbene, og det synes som de er viktige for det sosiale miljøet og medvirker til bygging av relasjonell kompetanse.

Basseng

Kommunen har i dag to basseng. Ett i Korgen og ett på Hemnesberget. Bassenget på Hemnesberget har ett renoveringsbehov på om lag 80,4 mill kroner. Kostnader til drift og vedlikehold av basseng er ofte store.

Helse og omsorg

Innledning

Driften i helse og omsorgstjenestene er ulik de andre store tjenestene i kommunens oppgaver. Sammen med blant annet barnevern, PPT og NAV er tjenestene til innbyggerne gitt gjennom enkeltvedtak. Det er for eksempel ingen alderskriterier som gir rett til en tjeneste som eksempelvis rett til barnehageplass eller rett til grunnskoleutdanning. For det andre er helse- og omsorgstjenestene i stor grad preget av døgntkontinuerlig drift, alle dager i uken og gjennom hele året. Dette gir en mer kompleks og uensartet drift. Det er ingen normer for bemanning i sektoren, slik som det er eksempelvis i barnehage eller grunnskolen.

Kommunen må blant annet sørge for helsetjenester i hjemmet, praktisk bistand, støttekontakt, avlastning, institusjonsplasser, helsestasjon/skolehelsetjeneste, fastlege, øyeblikkelig hjelp, rehabilitering og tjenester til rusmiddelavhengige. Dette er regulert iblant annet Helse og omsorgstjenestelovens kap. 3 og særlig § 3-2.

Delkostnadsnøkklene i statsbudsjettet forteller oss noe om hvilket nivå vi kan forvente de ulike sektorene ligger på i utgifter. Delkostnadsnøkklene er statens «regnestykker» for å finne ut hva som er rettferdig å betale ut til hver kommune, ut fra hvem som bor der og hvor krevende det er å levere tjenestene. De er avgjørende for hvor stort rammetilskuddet til kommunen er i statsbudsjettet. Delkostnadsnøkler viser hva kommunene trenger for å levere tjenester likt, basert på faktiske forhold i kommunen. For Hemnes kommune viser delkostnadsnøkkelene at vi kan forvente 40% høyere utgifter enn landsgjennomsnittet for Pleie og omsorgssektoren. Vi kan ikke se at dette gjenspeiler seg i vesentlig grad for kommunene. Det er derfor rimelig å anta at det skjer en «overføring» av midler fra sektoren til andre formål som skole og barnehage.

Det er noen store faktorer som påvirker bruken av ressurser og driftsmidler i helse og omsorgssektoren.

- Helsetilstanden i befolkningen
- Demografi og alderssammensetting
- Organisering av tjenestene, inkludert bygningsmassens egnethet
- Geografi
- Tilgangen på kvalifisert personell, særlig leger, sykepleiere og psykolog

Av disse er demografien den faktoren kommunen har minst påvirkningskraft på. De øvrige faktorene kan i større eller mindre grad påvirkes, og de virker ofte gjensidig forsterkende. Et eksempelvis er forebyggende tjenester, som kan bedre helsetilstanden i befolkningen, øke livskvaliteten og samtidig redusere behovet for helsetjenester.

Denne utredningen har særlig fokus på struktur og organisering av tjenestene, og hvordan dette påvirker ressurs og personellbehov fremover. Det er to hovedgrunner til at dette må belyses:

1. Alle framskrivninger fra nasjonale myndigheter peker på en betydelig mangel på helsepersonell i årene som kommer, målt opp mot det forventede behovet.
2. Den sterke veksten i tjenestebehov vil tvinge fram mer effektive strukturelle og organisatoriske løsninger, samt sannsynligvis føre til endringer i kriteriene for tildeling av tjenester.

I all hovedsak er det to hovedgrep som kan gjøres for å endre ressursbruken i sektoren.

1. Justere pleiefaktor for institusjonsdriften og øke «ansikt til ansikt» tiden i hjemmebaserte tjenester og legetjenesten.
2. Endre tildelingskriteriene slik at terskelen for hvor trengende eller skrøpelig innbyggeren må være for å få særlig pleie og omsorgstjenester.

Bygningsmassens egnethet og utforming vil i dette bildet ha stor betydning for driften av sykehjem og behovet for personell. Prognoser tilsier at Hemnes kommune rundt 2040 kan ha behov for 64 sykehjemsplasser, dersom dagens tildelingskriterier opprettholdes. I en bygningsstruktur med 8 avdelinger av 8 plasser vil behovet være minst 9 nattevakter hver natt gjennom året (Innenfor Husbankens anbefalinger⁸). Dersom plassene i tillegg fordeles på flere lokalisasjoner, øker behovet ytterligere. To lokasjoner vil gi minst 10 nattevakter.

En mer effektiv løsning er en samlet, funksjonell institusjon med om lag 65 plasser. Dette kan redusere behovet til seks nattevakter per natt – en nedgang på tre nattevakter, tilsvarende over seks årsverk eller rundt 4,5 millioner kroner årlig. Reduksjonen kan oppnås uten å svekke kvaliteten i tjenestene, og vil samtidig ha positive helseeffekter for ansatte gjennom mindre belastning knyttet til nattarbeid.

Andre tjenester

I denne utredningen vil ikke Miljøtjenesten bli behandlet. Det er imidlertid ventet store driftsomlegginger i Miljøtjenesten. Driftsomleggingen skyldes endrede brukerbehov og endrede problemstillinger der tjenesten kommer til å operere mer i skjæringsfeltet til psykisk helse og atferdsproblematikk. Det ventes en svak økning i ressursbehovet fram mot 2040.

For Hjemmesykepleien forventer vi en noe større vekst enn for institusjonsdriften og heldøgns bemannede boliger. Fram mot 2040 er det rimelig å forvente nærmere 50% økning i antall årsverk. Nærmere bestemt fra ca.19 til i underkant av 30 årsverk.

Endringer i behov

Tabellen under viser demografisk utvikling i ulike aldersegmenter for Hemnes kommune fram mot 2050.

Beskrivelse	2025	2030	2035	2040	2045	2050
Under 16 år	718	688	651	642	634	624
16-21 år	297	281	273	245	235	237
21-72 år	2774	2741	2696	2616	2527	2477
73-82 år	485	463	451	500	537	500
Over 82 år	261	320	365	372	402	448
Sum innbyggere	4496	4455	4398	4340	4287	4237
Andel 82+	5,81 %	7,18 %	8,30 %	8,57 %	9,38 %	10,57 %
Andel 85+	3,85 %	4,38 %	5,64 %	6,06 %	6,55 %	7,22 %

Befolkningsutviklingen i Hemnes viser et tydelig skifte de neste 25 årene. Antallet barn og unge går gradvis ned, mens antallet eldre øker betydelig. Spesielt ser vi en kraftig vekst i gruppen over 82 år.

Oppsummert viser tabellen:

⁸<https://www.husbanken.no/kommune/lan-og-tilskudd/investeringstilskudd/veileder-omsorgsbygg/utforming-av-omsorgsplasser-og-aktivitetstilbud/utforming-av-institusjonsplasser/sykehjem/>

- **Barn og unge:** Under 16 år går fra 718 i 2025 til 624 i 2050 (–13 %). Også gruppen 16–21 år går ned. Dette betyr færre elever i skolene og mindre behov for barnehageplasser.
- **Yrkesaktiv alder (21–72 år):** Antallet i denne aldersgruppen ventes å reduseres med ca. 300 personer (–11 %). Dette innebærer færre tilegnelige arbeidstakere i kommunen, samtidig som tilgangen på ressurser til frivillige lag og organisasjoner også vil bli svekket.
- **Eldre:** Antallet over 82 år øker fra 261 i 2025 til 448 i 2050 (+72 %). Andelen i befolkningen doubles – fra 5,8 % til 10,6 %. Tilsvarende øker andelen 85+ fra 3,8 % til over 7 %.
- Med økende alder øker også behovet for helse- og omsorgstjenester. Selv om mange eldre i dag har bedre helse og funksjonsnivå lengre i livet enn tidligere generasjoner, vil den sterke veksten i de aller eldste aldersgruppene skape et betydelig press på kommunens tjenester i årene som kommer. Til tross for veksten i antall eldre og minkingen i antall yngre vil det ikke være flere eldre enn yngre i perioden. Hemnes står dermed vesentlig bedre rustet for fremtiden enn flere andre kommuner i Nordland.

Dette gir spesielt utslag i et økende antall demente som vist i tabellen under.

Beskrivelse	2025	2030	2035	2040	2045	2050
Antall demente 65-69 år	2	2	2	2	2	2
Antall demente 70-74 år	15	14	15	16	15	14
Antall demente 75-79 år	24	22	22	24	26	24
Antall demente 80-84 år	31	39	36	37	40	44
Antall demente 85-89 år	33	41	52	50	52	58
Antall demente 90+ år	35	34	43	53	59	63
Antall demente totalt over 65år	140	152	171	183	194	204
Andel demente av kommunens innbyggere	3,11%	3,41%	3,89%	4,22%	4,53%	4,81%

Tallene viser at antallet personer med demens i Hemnes vil øke jevnt fram mot 2050.

- **Totalt:** Fra 140 personer i 2025 til 204 i 2050 – en økning på ca. 45 %.
- **Andel av befolkningen:** Fra 3,1 % til nær 4,8 % av alle innbyggere.
- **Aldersgrupper:**
  - De største økningene kommer i alderen 85–89 år og 90+ år.
  - Disse gruppene alene utgjør nesten 60 % av alle med demens i 2050.

Dette innebærer at behovet for tilpassede institusjonsplasser og omsorgstjenester vil øke betydelig. På landsbasis har 8 av 10 sykehjemsbeboere en demensdiagnose. Det er rimelig å legge til grunn at fremtidens sykehjem i Hemnes i stor grad vil være rettet mot demensomsorg. Dette stiller høyere krav til bygningsmasse, fagkompetanse og helhetlige tjenester som ivaretar både kognitiv, psykisk og fysisk helse.

Alternative strukturer og organisering

Struktur- og organisasjonsalternativene for helse- og omsorgssektoren handler i stor grad om de «bygningstunge» tjenestene, særlig institusjonsdrift og heldøgns omsorgsboliger. Hjemmebaserte tjenester er mindre avhengig av bygningsmasse, men krever gjennomtenkt organisering, samlokalisering og effektiv bruk av tilgjengelig kompetanse.

Det er likevel viktig å se på helheten:

- **Hjemmetjenester:** Flere eldre med sammensatte behov vil øke presset på hjemmesykepleie og praktisk bistand. Det vil kreve større bemanning, god logistikk og fleksible arbeidsformer.
- **Legetjenester og helsetjenester i nærmiljøet:** Flere med kroniske sykdommer og demens vil ha behov for tettere medisinsk oppfølging, både i og utenfor institusjon. Dette kan styrkes gjennom tverrfaglige team og bedre samhandling mellom fastleger, sykepleiere og spesialisthelsetjenesten.
- **Aktivisering og forebygging:** For å opprettholde funksjonsevne og livskvalitet, må kommunen tilby dagtilbud, sosiale møteplasser og aktiviteter tilpasset eldre og personer med demens. Dette kan redusere behovet for institusjonsplass og gi pårørendeavlastning. Antallet dagaktivitetsplasser, særlig til demente er ikke vurdert her.
- **Omsorgsboliger med heldøgns tjenester:** Disse blir en stadig viktigere del av tilbudet. De er bygningsmessig mindre omfattende enn sykehjem, men krever tilstedeværende personell og god tilrettelegging for trygghet og sosial deltakelse.

Lokalisering av tjenestene

Et sentralt spørsmål i strukturvalget er i hvilken grad helse- og omsorgstjenestene bør samlokaliseres og sentraliseres, eller opprettholdes i en mer desentral form.

Utviklingen peker samlet sett på et økende behov for balanse mellom institusjonsplasser og hjemmebaserte tjenester. For å møte dette må bygningsmassen suppleres med fleksible løsninger for organisering, kompetanseutvikling og tverrfaglig samhandling.

Et sentralt spørsmål er hvorvidt de ulike tjenestene bør samlokaliseres. Ved å samle institusjonsdrift, omsorgsboliger, hjemmetjenester, legekantor og dagtilbud i samme eller i nær tilknytning til hverandre, kan kommunen oppnå flere gevinster:

- **Styrket fagmiljø:** Samlokalisering gjør det lettere å bygge robuste, tverrfaglige miljøer der ansatte lærer av hverandre og kan utnytte kompetansen mer effektivt.
- **Bedre ressursbruk:** Felles arealer, støttefunksjoner og ledelse kan redusere driftskostnader og gi mer tid til direkte pasient- og brukerarbeid.
- **Økt fleksibilitet:** Når behovene endrer seg over tid, kan bemanning og kapasitet lettere justeres på tvers av tjenestene.
- **Bedre pasientforløp:** Brukere som trenger både hjemmetjenester, legeoppfølging og dagtilbud, får et mer helhetlig tilbud når tjenestene er samordnet.
- **Attraktiv arbeidsplass:** Et større og mer variert fagmiljø gjør det lettere å rekruttere og beholde kompetente medarbeidere.

Samtidig må kommunen balansere dette med hensynet til nærhet og tilgjengelighet for innbyggerne i ulike deler av kommunen. Full samlokalisering kan gi gevinster for drift og fagmiljø, men kan også innebære lengre reisevei for brukere og pårørende.

Samlokalisering av helse- og omsorgstjenester – kort oppsummering av fordeler og ulemper

Fordeler

Ulemper

Styrker fagmiljø og legger til rette for tverrfaglig samarbeid	Kan gi lengre reisevei for brukere og pårørende
Bedre ressursutnyttelse gjennom felles arealer, støttefunksjoner og ledelse	Risiko for at lokalsamfunn opplever svekket nærhet til tjenester
Gir større fleksibilitet i bemanning og drift – lettere å omdisponere ved behov	Krever investeringer i nye bygg eller ombygging
Helhetlige pasientforløp når hjemmetjenester, lege, dagtilbud og institusjon er tett integrert	Overgangsperiode kan gi driftsutfordringer og usikkerhet for ansatte
Mer attraktiv arbeidsplass med større og mer robuste fagmiljøer – kan lette rekruttering	Mindre desentralisert tilstedeværelse kan utfordre politiske og lokale hensyn
Mulighet for bedre kvalitet og kontinuitet i tjenestene	Avhengighet av én lokasjon kan gjøre kommunen mer sårbar ved kapasitets- eller driftsproblemer

Oppsummering:

Samlokalisering gir store gevinster i fagmiljø, ressursbruk og tjenestekvalitet, men krever nøye avveining mot hensynet til lokal tilgjengelighet og nærhet for innbyggerne.

Nullalternativet

Nullalternativet innebærer at kommunen viderefører dagens dekningsgrader og pleiefaktorer. Det betyr videreføring og opprettholdelse av både kvalitet og kvantitet i tjenestene holdes på dagens nivå og den justeres i takt med befolkningsutviklingen. Beregningene viser hvilke konsekvenser dette får fram mot 2040.

Tabellen under viser pleiefaktor. Pleiefaktor viser hvor mange årsverk som brukes i forhold til en plass i sykehjemmene. Vi skiller mellom langtidsopphold og tidsbegrensede opphold. Langtidsopphold er igjen delt i to kategorier. Ordinære (somatiske langtidsplasser) og forsterkede plasser. Forsterkede plasser er til innbyggere som krever mer bemanning og kompetanse for å gi en forsvarlig tjeneste. Eksempler på forsterkede plasser er skjermede plasser for demente, palliative plasser (plasser spesielt for omsorg ved livets slutt) og liknende. Tidsbegrensede plasser er det som omtales som korttidsavdeling, avlastningsplasser eller rehabiliteringsplasser. Videre viser tabellen omtrent hvordan for ulike yrkesgrupper eller utdanningsnivå fordeler seg i Hemnes i dag. Totalen på pleiefaktor er kommunens egne tall. Detaljene i kompetansekategoriene er beregnet ut fra KOSTRA tall, og det kan forekomme unøyaktigheter i disse, men de har ingen innvirkning på analysene. I de videre beregningene er det kommunes eget pleiefaktortall som ligger til grunn.

Kompetanse	Langtidsopphold			Tidsbegrenset opphold
	Ordinær	Forsterket	Bolig HDT	Rehab, behandling, utredning
Personell med høyere utdanning	0,3	0,5	0,1	0,3
Helsepersonell med videregående utdanning	0,6	0,8	0,4	0,6
Øvrig stedlig bundet personell	0,2	0,2	0,1	0,2
Sum faktor per plass	1,1	1,5	0,6	1,1

Behovet for personell, institusjon og boliger med hele døgnstjenester for 2024 og 2040 er vist i tabellen under:

	Somatiske langtidsplasser	Demens/forsterkede plasser	Bolig med HDT	Korttid	Sum årsverk
2024 Antall plasser	18	24	40	9+1 ØHD	
Personell med høyere utdanning	5,7	12	3,3	2,7	
Helsepersonell med videregående utdanning	11,4	19,2	13,2	5,4	
Øvrig stedlig bundet personell	3,8	4,8	3,3	1,8	
Årsverk sum	20,9	36	19,8	9,9	86,6

	Somatiske langtidsplasser	Demens/forsterkede plasser	Bolig med HDT	Korttid	Årsverk Sum
2040, antall plasser	27	34	47	13	
Personell med høyere utdanning	8,1	17	4,7	3,9	
Helsepersonell med videregående utdanning	16,2	27,2	18,8	7,8	
Øvrig stedlig bundet personell	5,4	6,8	4,7	2,6	
Årsverk sum	29,7	51	28,2	14,3	123,2

Plasser og bygningsmasse

- Behovet øker med 19 institusjonsplasser og 7 boliger med heldøgns tjenester innen 2040.
- Dersom nye plasser bygges som nybygg, utgjør dette en investering på rundt 49,5 mill. kr, med årlige FDV-kostnader på ca. 1,4 mill. kr. I tillegg kommer renovering av Kløbben på 16 millioner kroner.

Personellbehov

- Antall årsverk øker fra 86,6 i 2024 til 123,2 i 2040 (+42 %).
- Størst vekst er innen helsepersonell med videregående utdanning, men også behovet for ansatte med høyere utdanning stiger kraftig.
- Dette forutsetter at kommunen faktisk klarer å rekruttere de nødvendige fagpersonene – noe som allerede i dag er en betydelig utfordring.

Konsekvensene for personellkostnader er vist i tabellen under:

Økning personellkostnader

	Årsverk	Kost pr årsverk	Sum årsverk
Personellkostnader	36,6	800 000 NOK	29 280 000 NOK

Økningen i personellkostnader er betydelig og vil sette kommunens økonomiske bæreevne på prøve.

Videre ser vi at det er et økt behov fra 2024 til 2040 med 19 institusjonsplasser og 7 boliger tilrettelagt for heldøgns tjenester. Dersom vi antar nybygg for ikke eksisterende plasser, vil kostnader til bygningsmasse øke. Dette redegjøres for i neste kapittel.

Plasser og bygningsmasse

- Behovet øker med 19 institusjonsplasser og 7 boliger med heldøgns tjenester innen 2040.
- Dersom nye plasser bygges som nybygg, utgjør dette en investering på rundt 49,5 mill. kr, med årlige FDV-kostnader på ca. 1,4 mill. kr. Se tabeller under.

Kostnader mm ved nybygg

Nybygg				
Antall plasser	Kvm pr plass	Kost per kvm	Husbankskudd 40%	Sum
19	70	62 000 NOK	32 984 000 NOK	49 476 000 NOK

Renoveringskostnader

Kløbber - renovering			
Kostnad	Rente	Avdragstid	Årlige kapitalkostnader
16 000 000 NOK	0,05	25	-1 135 200 NOK

Økning kostnader FDV

FDV		
Kvm	Kost per kvm	Sum
1330	1 050 NOK	1 396 500 NOK

Oppsummering

En ren framføring av dagens dekningsgrad og pleiefaktor vil gi økonomiske konsekvenser vist i tabellen under:

Oppsummering økning årlige kostnader			
Personell	FDV	Kapitalkostnader	Sum
29 280 000,00 NOK	1 396 500 NOK	2 710 133 NOK	33 386 633 NOK

Tabellen viser en økning av driftsutgiftene på over 33 mill kroner fram mot 2040 i de delene av tjenestene som driver heldøgns omsorgstjenester. I tillegg kommer økningen i hjemmetjenester på rundt 7 mill kroner.

Vurdering

- **Økonomi:** En årlig kostnadsvekst på over 33 millioner kroner gjør nullalternativet lite bærekraftig.
- **Struktur/drift:** Å videreføre dagens struktur binder kommunen til en lite fleksibel modell som gjør det vanskelig å tilpasse tjenestene til endrede behov i befolkningen.

- **Tjenester:** Det er risiko for underdekning dersom kommunen ikke lykkes med å rekruttere nødvendig personell. Dette kan svekke både kvalitet og tilgjengelighet i tjenestene.
- **Samfunnsperspektiv:** Økte helse- og omsorgskostnader kan fortrenge ressurser fra andre kommunale områder, som skole, oppvekst og tekniske tjenester.
- **Arbeidskraft:** Rekrutteringsutfordringene er allerede store, særlig for sykepleiere og helsefagarbeidere. Samtidig ventes behovet å øke med om lag 40 %.

Samlet sett framstår nullalternativet som lite bærekraftig – både økonomisk, organisatorisk og når det gjelder tilgang på personell. Å videreføre dagens struktur vil med stor sannsynlighet gi kommunen betydelige utfordringer i årene framover.

Alternativ A – Institusjon på Aspmoen – HDT boliger Hemnesberget

Alternativet innebærer samling av institusjonsplasser på Aspmoen og drift av boliger med heldøgns tjenester (HDT) på Hemnesberget. Det totale antall plasser er uendret, der kapasiteten for demensplasser økes, mens antall ordinære langtidsplasser reduseres tilsvarende.

Samlokalisering gjør det mulig å senke pleiefaktoren i demensomsorgen noe. Dette gir et lavere bemanningsbehov.

Pleiefaktor (per plass)

Personelltype	Ordinær	Demens (forsterket)	Bolig HDT	Rehab/utredning
Høyere utdanning	0,3	0,4	0,1	0,3
Videregående utdanning	0,6	0,7	0,4	0,6
Øvrig personell	0,2	0,2	0,1	0,2
Sum	1,1	1,3	0,6	1,1

Kapasitet og bemanningsbehov 2024

Type plass	Antall plasser	Årsverk – høyere utdanning	Årsverk – videregående utd.	Øvrig personell	Sum årsverk
Somatisk langtidsplass	8	2,4	4,8	1,6	8,8
Demens	32	12,8	22,4	6,4	41,6
Bolig HDT	40	4,0	16,0	4,0	24,0
Rehab/utredning	9	2,7	5,4	1,8	9,9
Totalt	89	21,9	48,6	13,8	84,3

2040

Type plass	Antall plasser	Årsverk – høyere utdanning	Årsverk – videregående utd.	Øvrig personell	Sum årsverk
Somatisk langtidsplass	15	8,1	16,2	5,4	29,7
Demens	46	13,6	23,8	6,8	44,2
Bolig HDT	47	4,7	18,8	4,7	28,2

Rehab/utredning	13	3,9	7,8	2,6	14,3
Totalt	121	30,3	66,6	19,5	116,4

Kapasitet

- **Institusjonsplasser:** Antallet plasser totalt øker fra 89 i 2024 til 121 i 2040.
- **Demensplasser** økes mest (fra 32 til 46), samtidig som ordinære langtidsplasser reduseres. Dette speiler utviklingen i befolkningen der behovet for demensomsorg er størst.
- **Boliger med heldøgns tjenester (HDT)** vokser fra 40 til 47 plasser. Dette understøtter ønsket om å gi flere mulighet til å bo i tilrettelagt bolig framfor sykehjem.
- **Korttids- og rehabiliterings plasser** utvides moderat (fra 9 til 13), noe som styrker tilbudet innen behandling, utredning og avlastning.

Konsekvenser: Kapasitetsendringen viser en styrt prioritering mot demensomsorg og heldøgns boliger, men uten å øke det totale antallet plasser mer enn nødvendig. Det gir kontrollert vekst, men binder fortsatt store ressurser til institusjonsområdet.

Bemanningsbehov

- **Totalt årsverksbehov** øker fra 84,3 i 2024 til 116,4 i 2040 (+32 årsverk, +38 %).
- **Fordeling av kompetanse:**
- **Personell med høyere utdanning** (sykepleiere m.fl.) øker fra 21,9 til 30,3 årsverk (+8,4).
- **Helsepersonell med videregående utdanning** (helsefagarbeidere) øker mest – fra 48,6 til 66,6 årsverk (+18).
- **Øvrig personell** (f.eks. miljøarbeidere, servicepersonell) øker fra 13,8 til 19,5 årsverk (+5,7).

Konsekvenser:

- Selv om bemanningsfaktoren er noe lavere enn i nullalternativet, er veksten fortsatt betydelig.
- Rekruttering av sykepleiere og helsefagarbeidere er allerede en utfordring. En økning på nær 40 % gjør at bemanningsstrategien blir kritisk for gjennomføringsevnen.
- Reduksjonen i behov sammenliknet med nullalternativet (ca. 7 årsverk i 2040) tilsvarer en innsparing på ca. 5,5 mill. kr årlig – men denne gevinsten er relativ og avhenger av faktisk rekrutteringsevne. Se tabell under.

Endringer i personellkostnader fram mot 2040:

	Årsverk endring	Kost pr årsverk	Sum endring årsverk
Personellkostnader	28,8	800 000 NOK	23 040 000 NOK

Kostnader nybygg

Nybygg				
Antall plasser	kvm pr plass	Kost per kvm	Husbanktilskudd 40%	Sum
19	70	62000	32 984 000 NOK	49 476 000 NOK

Renovering Kløbben

Kløbben - renovering			
Kostnad	Rente	Avdragstid	Årlige kapitalkostnader
16 000 000 NOK	0,05	25	-1 135 000 NOK

FDV kostnader for nybygg

FDV		
Kvm	Kost pr kvm	Sum
1330	1 050 NOK	1 396 500 NOK

Oppsummering. Alternativ A gir økonomiske konsekvenser i 2040 som vist i tabellen under:

Oppsummering økning årlige kostnader			
Personell	FDV	Kapitalkostnader	Sum
23 040 000,00 NOK	1 396 500 NOK	5 652 000 NOK	30 008 000 NOK

Vurdering:

- **Økonomi:** Årsverksbehov øker fra 84,3 i 2024 til 116,4 i 2040 (+38 %). Totalt øker årlige kostnader i 2040 med 28,95 mill. kr (mot 33,4 mill. kr i nullalternativet).
- **Struktur/drift:** Samling av institusjonsplasser gir stordriftsfordeler og mer effektiv drift. Færre bygg gir lavere drifts- og FDV-kostnader, men krever investering i nybygg/ombygging. Reduksjonen i pleiefaktor i demensomsorg gir lavere bemanning per plass, men fortsatt faglig forsvarlig.
- **Tjenester:** Kapasiteten tilpasses utviklingen med færre ordinære langtidsplasser, flere demensplasser og HDT-boliger. Større fagmiljø gir bedre kvalitet og bredere tilbud (rehabilitering, utredning). Ulempene kan være lengre reisevei for enkelte brukere og pårørende.
- **Samfunn:** Samlokalisering styrker kommunesenteret og gir én tydelig helseinstitusjon. Lokalsamfunn uten institusjon kan oppleve tap av nærhet og trygghet. Bedre ressursutnyttelse kan frigjøre midler.
- **Arbeidskraft:** Større fagmiljø gir bedre rekrutteringsmuligheter og mer robust drift. Innsparingen på ca. 7 årsverk i 2040 (og 2 årsverk allerede fra 2027) gjør situasjonen noe mer håndterbar enn nullalternativet. Likevel stor risiko da behovet for helsepersonell vokser raskere enn tilgangen i arbeidsmarkedet.

Alternativet framstår som et godt alternativ innenfor dagen bygningsmasse der en posisjonerer seg til ytterligere forbedringer og forenklinger i bygningsmassen for de årene som kommer fram mot 2040 – 2050. Forslaget vil innebære en umiddelbar besparelse på i overkant av to årsverk allerede fra sommeren 2026. Alene innebærer dette 1,6 millioner kroner.

Kapasiteten øker moderat og tilpasses en aldrende befolkning, særlig innen demensomsorgen. På den andre siden vokser bemanningsbehovet kraftig, men noe lavere enn i nullalternativet. Innsparingen tilsvarer ca. 7 årsverk i 2040. Alternativet løser ikke utfordringene med rekruttering. Selv dette "forbedrede" alternativet innebærer et stort press på å skaffe sykepleiere og

helsefagarbeidere. Stordriftsfordeler og samlokalisering gir bedre ressursutnyttelse og kvalitet, men løser ikke alene den grunnleggende arbeidskraftutfordringen.

Alternativ B – tjenester på nasjonalt nivå

I dette alternativet justeres tjenestenivået i Hemnes kommune mot nasjonalt nivå. Det innebærer at både dekningsgrad og pleiefaktor legges nærmere landsgjennomsnittet. Tabellen under viser hvordan en slik reduksjon, fra dagens nivå i Hemnes til gjennomsnittlig nasjonalt nivå, vil påvirke dekningsgraden.

Tallene for Hemnes 2040 er beregnet ved å videreføre dagens dekningsgrad i kommunen og multiplisere dette med befolkningsframskrivingene. Tallene for nasjonalt nivå er beregnet på samme måte, men ut fra gjennomsnittlig nasjonal dekningsgrad. På den måten ser vi hvordan Hemnes ville sett ut dersom kommunen lå på landsgjennomsnittet. Forskjellene i tabellen viser dermed mer- eller mindre bruk av tjenester i Hemnes sammenlignet med et tenkt nasjonalt nivå.

Plasser	Hemnes 2040	Nasjonalt snitt 2040	Kommentar
Langtidsplasser (somatiske og demensplasser til sammen)	61	63	Nært nasjonalt nivå antall langtidsplasser i institusjon.
Somatiske langtidsplasser	15	42	Under snittet, noe som viser kommunens satsning på demensomsorgen.
Tidsbegrensede plasser	13	10	Litt over snittet
Demensplasser	46	21	Årsaken til det lave snittet i demensomsorgen på nasjonalt nivå er manglende registrering av plasser i demensomsorgen nasjonalt. Hemnes kommunes nivå virker fornuftig og realistisk.
HDT-boliger	47	16	Betydelig over snittet

Hemnes ligger allerede nært snittet på sykehjemsplasser, men langt over på heldøgns boliger. Ulikheten i bruk av ressurser knyttet til HDT er sannsynligvis forventes å bruke 40 % mer enn landsgjennomsnittet, når man tar delkostnadsnøkkel for PLO i statsbudsjettet inn i analysen.

For å redusere ressursbruken må kommunen både senke pleiefaktoren og sentralisere tjenestene, slik at kompetanse og personell kan brukes mer effektivt.

Erfaring viser at nye bygg og samlokalisering gir bedre arbeidsflyt, mulighet for mer samhandling og tjenesteeffektive løsninger. Dette gjør det mulig å oppnå en betydelig reduksjon i pleiefaktor uten at det går ut over kvaliteten på tjenestene eller arbeidsmiljøet.

Tabellen under viser hvordan en «god pleiefaktor» kan se ut, basert på nasjonale erfaringstall.

Personelltype	Ordinær	Demens	Bolig HDT	Rehab/utredning
Høyere utdanning	0,2	0,3	0,1	0,3
Videregående utdanning	0,5	0,5	0,3	0,5
Øvrig personell	0,15	0,15	0,1	0,15
Sum faktor pr. plass	0,85	0,95	0,5	0,95

Kapasitet og bemanningsbehov – Alternativ B

2024:

Type plass	Antall plasser	Årsverk – høyere utdanning	Årsverk – videregående utd.	Øvrig personell	Sum årsverk
Somatiske langtidsplasser	19	3,8	9,5	2,9	16,2
Demens	24	7,2	12,0	3,6	22,8
Bolig HDT	33	3,3	9,9	3,3	16,5
Korttid	9	2,7	4,5	1,4	8,6
Totalt	85	17,0	35,9	11,2	64,0

Dersom kommunens bygningsmasse hadde vært optimalisert for smarte driftsløsninger i 2024 ser vi at Alternativ B ville redusert bemanningsbehovet betydelig. Kommunen trenger 22,6 færre årsverk i dette alternativet enn i nullalternativet. Det tilsvarer en innsparing på 18,1 millioner kroner i året. Det viser hvor stor effekt en justering av pleiefaktor og dekningsgrad har – uten at antallet plasser reduseres dramatisk.

2040:

Type plass	Antall plasser	Årsverk – høyere utdanning	Årsverk – videregående utd.	Øvrig personell	Sum årsverk
Ordinær	27	5,4	13,5	4,1	23,0
Demens	34	10,2	17,0	5,1	32,3
Bolig HDT	47	4,7	14,1	4,7	23,5
Rehab/utredning	13	3,9	6,5	2,0	12,4
Totalt	121	24,2	51,1	15,9	91,1

I 2040 blir gevinsten enda tydeligere. Samlet bemanningsbehov er 91,1 årsverk, hele 32 færre enn i nullalternativet. Det gjør Alternativ B langt mer bærekraftig både økonomisk og rekrutteringsmessig.

År	Totalt årsverk	Endring fra nullalternativ
2024	64,0	-22,6
2040	91,1	-32,1

Tabellen viser tydelig hvor mye lavere bemanningsbehovet blir i Alternativ B. I 2024 er nivået 22,6 årsverk lavere enn nullalternativet, og i 2040 hele 32,1 årsverk lavere. Dette illustrerer hvor stor effekt det gir å tilpasse pleiefaktorene til nasjonalt nivå.

Endringer personalkostnader 2024 nivå		
Endring årsverk	Personalkost brutto	Sum
22,6	800 000 NOK	18 080 000 NOK

Potensialet med reduksjon på 22,6 årsverk i forhold til 2024 nivået, gitt en annen bygningsmasse, tilsvarer en årlig innsparing på omtrent 18,1 millioner kroner i personalkostnader. Dette gir en tenkt økonomisk gevinst, som øker i betydning når forskjellen mellom Alternativ B og nullalternativet blir enda større fram mot 2040.

Institusjonsbygg

Det er avgjørende at byggene understøtter en effektiv drift. Nye bygg eller full renovering gir bedre arbeidsflyt og mulighet til å realisere lavere pleiefaktor. I alternativ B beregner vi et fullstendig nytt sykehjem. Vi anbefaler imidlertid å bruke så mye eksisterende bygningsmasse som mulig.

Intensjonen i dette alternativet er å skape en bygningsmasse som er så hensiktsmessig som mulig i forhold til drift. Da særlig at den er ressurseffektiv med tanke på bruken av personell på natt, kveld og helg.

Hvor mye nybygg, tilbygg og renovering i dette alternativet er usikkert på dette tidspunktet. Vi har for denne utredningen valgt å legge nybygg av alle arealer til grunn. Dette for å klargjøre om det er potensiale for alternativet med dyreste alternativ. Begrunnelsen er om det dyreste alternativet gir gevinst vil et rimeligere alternativ gi ytterligere gevinst.

Ombygging og renovering av sykehjems plasser er krevende for beboerne som bor der fortsatt skal bo der under ombyggings eller renoveringsfasen.

Byggekostnader for et helt nytt bygg er vist i tabellen under. Kvadratmeterpris er hentet fra Norsk Prisbok og rundet av oppover. Det forutsettes at prosjektet får tilskudd fra Husbanken.

Nybygg				
Antall plasser	Kvm pr plass	Kost per kvm	Husbanktilskudd 40%	Sum
65	70	62 000 NOK	112 840 000 NOK	169 260 000 NOK

For dette alternativet er det valgt å legge til grunn full nybygging av alle arealer. Hensikten er å vurdere om selv det dyreste alternativet kan gi en gevinst, da et rimeligere alternativ med tilbygg eller renovering i så fall vil gi ytterligere forbedringer. Byggekostnaden for et nytt bygg med 65 plasser er beregnet til om lag 169 millioner kroner. Med tilskudd fra Husbanken på 40 prosent reduseres netto kostnad til rundt 113 millioner kroner. Denne beregningen gir dermed et tydelig bilde av investeringsnivået i en full nybyggingsløsning.

Kapitalkostnadene er vist i tabellen under:

Kapitalkostnader		
Rente	Avdragstid	Årlige kapital kostnader
0,05	50	9 271 510 NOK

Med en rente på 5 prosent og 50 års avdragstid gir nybygget årlige kapitalkostnader på om lag 9,3 millioner kroner. Dette beløpet utgjør den faste årlige belastningen for kommunen knyttet til investeringen.

Endringer i FDV er vist i tabellen under:

FDV		
Kvm	Pr kvm	Sum
4550	1 050 NOK	4 777 500 NOK

De årlige FDV-kostnadene for et nybygg på 4 550 kvadratmeter er beregnet til rundt 4,8 millioner kroner. I denne beregningen er det ikke trukket fra reduksjon i FDV knyttet til eksisterende bygg, ettersom det er mest sannsynlig at hele eller deler av den nåværende bygningsmassen fortsatt vil bli benyttet.

Oppsummering

Tabellen under viser de økonomiske konsekvensene av alternativ B:

Oppsummering økning årlige kostnader			
Personell	FDV	Kapitalkostnader	Sum
-18 400 000 NOK	4 777 500 NOK	9 271 000 NOK	-4 351 000 NOK

Vurdering

Økonomi: Redusert bemanningsbehov gir lavere driftskostnader enn både nullalternativet og alternativ A. Innsparingen anslås til om lag 4,3 millioner kroner årlig fra 2024, med en økende effekt fram mot 2040.

Struktur og drift: Alternativet krever nybygg og en tydeligere sentralisering. Samtidig gir stordriftsfordeler og moderne bygg mulighet til lavere pleiefaktor uten at kvaliteten svekkes.

Tjenester: Tjenestnivået tilpasses gjennomsnittlig nasjonalt nivå. Dekningsgrad for demens- og heldøgns omsorgsplasser forblir over snittet, noe som vurderes som faglig fornuftig gitt den forventede befolkningsutviklingen. Risikoen knytter seg særlig til lengre reisevei for enkelte brukere og pårørende.

Samfunn: Alternativet bidrar til å stabilisere kommunens økonomi. Sentralisering kan svekke lokalsamfunn uten institusjon, men samtidig styrke fagmiljøer og kvalitet i tjenestene.

Arbeidskraft: Årsverksbehovet kan reduseres med en optimalisert bygningsmasse med ca. 22,6 for 2024 nivået og 32,1 i 2040. Dette gir mindre press på rekruttering av sykepleiere og helsefagarbeidere og innebærer en mer realistisk bemanningssituasjon. Særlig viktig blir personelloptimalisering sett i lys av den forventede mangelen på helsepersonell både lokalt og nasjonalt.

Etablering av helsehus

Etablering av et helsehus bør ses i nær sammenheng med institusjonsdriften, og da særlig korttidsavdelingen. Korttids plassene er en nøkkelfunksjon i kommunens helsetjeneste. De brukes til rehabilitering, behandling, avlastning og utredning, og krever tett medisinsk oppfølging. En aktiv tilsynslege ordning vil normalt innebære en høyere kvalitet, bedre behandling og økt heving av funksjonsnivå for innbyggere som er på korttidsopphold.

Beboere på langtidsopphold og korttidsavdelingen er ikke en del av fastlegeordningen under oppholdet på institusjon. Kommunen er derfor pålagt å sørge for en tydelig tilsynslegefunksjon som kan sikre at pasientene får nødvendig medisinsk behandling og oppfølging. Ved å etablere et helsehus i direkte tilknytning til institusjonsdriften styrkes dette tilbudet. Leger får nærhet til pasientene, samarbeidet med sykepleiere og annet helsepersonell blir mer integrert, og oppfølgingen blir mer helhetlig.

Samlokalisering av helsehus og institusjon reduserer risikoen for fragmenterte tjenester, og legger til rette for helhetlige pasientforløp. Brukere med komplekse behov kan få raskere tilgang til både lege, korttids plass og rehabiliteringstilbud, samtidig som pårørende opplever mer koordinert og trygg oppfølging. Dette styrker kvaliteten, reduserer risikoen for innleggelse i spesialisthelsetjenesten, og gir kommunen bedre kontroll med pasientstrømmene.

Lokalisering bør ses i sammenheng med utviklingen av institusjonstjenestene.

Økonomi

Etablering av et helsehus krever investering i nybygg eller ombygging. Samlokalisering av fastlegetjenesten gir en besparelse på tre hjelpepersonellstillinger. Det gir en årlig innsparing på **rundt 2,4 millioner kroner**. For øvrig er årsverksbehovet innen institusjon, hjemmetjenester og øvrige helse- og omsorgstjenester uendret i denne modellen. FDV-kostnader vil øke dersom det bygges nytt, men samtidig kan samlokalisering gi mer effektiv arealbruk enn i dagens desentraliserte struktur.

Struktur og tjenester

Helsehuset samler mestrings og vurderingsteam (MoV), legekontor, frisklivssentral og eventuelt andre tjenester under ett tak. Dette gir mer helhetlige tjenester for innbyggerne, bedre samhandling mellom fagpersoner og enklere pasientforløp. Samlokaliseringen gir en mer robust og fleksibel tjenestestruktur. Familiens hus kan samlokaliseres med Helsehuset, men en bør ta hensyn til Helsehuset anbefalte plassering i umiddelbar nærhet til institusjonsdriften på Aspmoen.

Samfunn og lokalsamfunn

Et helsehus vil gi kortere reisevei for noen og lengre for andre. For innbyggerne betyr det moderne fasiliteter, bedre tilgjengelighet på tverrfaglige tjenester og mer forutsigbar kvalitet. Samtidig vil etablering av et helsehus ha ringvirkninger for lokalsamfunnet gjennom arbeidsplasser og tilgang til helsetjenester på ett sted.

Arbeidskraft og fagmiljø

Et helsehus skaper mer robuste fagmiljøer og legge til rette for tettere samarbeid mellom ulike profesjoner. I tillegg har det en økonomisk gevinst tilsvarende tre årsverk ved reduksjon av støttepersonell ved legekontoret. Det kan gjøre kommunen mer attraktiv som arbeidsplass, spesielt i en tid hvor rekruttering av helsepersonell er en nasjonal utfordring.

Anbefalinger helse og omsorg

Strategisk anbefaling

Hemnes kommune bør velge en to-trinns utviklingsstrategi:

1. Kortsiktig (2025–2030): Alternativ A

- Samle institusjonsdriften i Korgen og HDT-boliger på Hemnesberget.
- Gir en rask gevinst på ca. 2 årsverk ($\approx 1,6$ mill. kr årlig) fra 2027.
- Gir bedre fagmiljø, mer robuste tjenester og en viss reduksjon i bemanningsbehovet.
- Kan fungere i en periode på ca. 5 år, men vil på sikt bli for kostbart og personellkrevende.
- Etablere Helsehuset så snart som mulig.

2. Mellomlang og langsiktig (fra 2030): Alternativ B

- Legge tjenestenivå og pleiefaktor nærmere nasjonalt nivå.
- Krever tilbygg/ombygg/nybygg og samlokalisering for å hente ut effektene. Mest kostnadseffektive løsning er å se dette i tilknytning til en renovering av Kløbben.
- Reduserer årsverksbehovet med over 30 årsverk i 2040 sammenliknet med nullalternativet.
- Gir årlige nettoinnsparinger (ca. 4,3 mill. kr) selv med FDV- og kapitalkostnader inkludert.
- Er det eneste alternativet som gir langsiktig økonomisk og personellmessig bærekraft.

Sammenlignende tabeller

Årsverksbehov

År	Nullalternativ	Alternativ A	Alternativ B
2024	86,6	84,3	64,0
2040	123,2	116,4	91,1

Alternativ A gir en reduksjon på 2 årsverk i 2024 og 7 årsverk i 2040 sammenliknet med nullalternativet.

Alternativ B gir en reduksjon på 22,6 årsverk i 2024 og 32,1 årsverk i 2040.

Det vil være mulig å bremse veksten ytterligere gjennom å redusere pleiefaktoren med 0,1. Dette krever imidlertid mye arbeid med optimalisering av arbeidsprosesser, organisasjons og ledelsesutvikling samt fortsette og forsterke arbeidet med endringer i tildelingskriterier og forventningsstyring rettet både mot ansatte og befolkning. Prosessen bør startes så tidlig som mulig.

Personalkostnader (årlig endring)

År	Nullalternativ	Alternativ A	Alternativ B
2024	–	–1,6 mill. kr	–18,1 mill. kr
2040	+29,3 mill. kr	+23,0 mill. kr	–18,4 mill. kr

Årlige total kostnader (personell, FDV, kapital kostnader)

2040	Nullalternativ	Alternativ A	Alternativ B
Sum	33,4 mill. kr	29,0 mill. kr	–4,3 mill. kr

Bare **Alternativ B** gir netto innsparing i 2040.

Konklusjon

- **Alternativ A** er nødvendig som et første grep: det gir rask effekt og bedre fagmiljø, men er kun en mellomløsning.
- **Alternativ B** er den langsiktige løsningen: den reduserer personellbehovet kraftig, gir netto kostnadsreduksjoner og sikrer bærekraft i helse- og omsorgstjenestene fram mot 2040 og videre.
- Hemnes bør derfor starte med Alternativ A i neste femårsperiode, og samtidig planlegge, bygge og forberede overgang til Alternativ B.

Sensitivitets- og risikoanalyse

Alle beregninger i rapporten er gjort i faste 2024-kroner. Dette gir et sammenlignbart grunnlag mellom de ulike alternativene, men innebærer at faktisk kostnadsutvikling, både når det gjelder lønn, byggekostnader, renter og generell prisvekst, ikke er tatt med. Når tiltakene realiseres, vil de absolutte tallene derfor bli høyere enn det som fremgår her. Beregningene er likevel nyttige fordi de viser de relative forskjellene mellom alternativene og gir et godt bilde av hvilken effekt strukturelle endringer kan ha.

Sensitivitetsanalyse

De viktigste nøkkelvariablene er analysert for å vurdere hvor følsomme resultatene er for endringer i forutsetningene.

Den første variabelen er elevtallet og befolkningsutviklingen i oppvekstsektoren. Beregningene bygger på SSBs framskrivinger, som viser en nedgang i antall elever frem mot 2040. Risikoen for underdekning i skolesektoren anses som ikke eksisterende. Det er overkapasitet i alle alternative sett i lys av bygningsmasse i alle alternativ. Det vil kunne være noe økt risiko i forhold til rekruttering av fagpersonell.

Den andre variabelen er andelen eldre over 80 år. Ifølge SSB vil denne gruppen øke med om lag 30 prosent frem mot 2040. Dersom økningen blir 10 prosent høyere enn forutsatt, vil behovet for helse- og omsorgstjenester øke kraftig. Det vil skape vesentlig høyere driftskostnader, både i institusjon og hjemmetjenester. Dersom veksten blir 10 prosent lavere enn forutsatt, vil presset på omsorgstjenestene reduseres, og kommunen får større fleksibilitet. Demografiutviklingen i denne gruppen er derfor helt avgjørende for kommunens fremtidige ressursbehov.

Den tredje variabelen er lønnskostnader. I modellen er disse holdt på 2024-nivå. Dersom lønningene i realiteten vokser med 10 prosent utover dette, vil en stor del av de forventede driftsbesparelsene forsvinne, spesielt i helse- og oppvekstsektoren, som er svært personellintensiv. Dersom lønningene skulle øke mindre enn forutsatt, vil det gi en midlertidig budsjettbedring, men det endrer ikke behovet for strukturelle tiltak. Lønn er den klart største kostnadsdriveren og en av de viktigste risikofaktorene for fremtidig ubalanse.

Den fjerde variabelen er investeringskostnader og renter. Beregningene er lagt til grunn på 2024-nivå. Dersom byggekostnader eller renter øker med 10 prosent, vil kapitalkostnadene stige og nettoeffekten av tiltakene svekkes. Omvendt, dersom kostnadene synker, vil tiltakene fremstå som mer lønnsomme. Dette viser at investeringsbeslutningene er følsomme for markedssvingninger, og at en trinnvis tilnærming kan være et viktig virkemiddel for å redusere risiko.

Samlet sett viser sensitivitetsanalysen at de mest kritiske faktorene er utviklingen i elevtall og antallet eldre over 80 år. Disse to variablene bestemmer i stor grad om dagens struktur kan videreføres, eller om kommunen raskt må gjennomføre omfattende endringer.

Risikoanalyse

I tillegg til de økonomiske forutsetningene er det flere gjennomføringsrisikoer som må vurderes.

Den største risikoen er politisk. Kommunestyret har allerede valgt å utsette store strukturelle vedtak for å få et bedre faktagrunnlag. Hver ny utsettelse øker kommunens merforbruk og reduserer handlingsrommet. Risikoen kan reduseres gjennom tett dialog med formannskap og partier underveis i prosessen, og ved å sikre at saksframleggene ikke inneholder overraskelser, men bygger på en felles situasjonsforståelse.

En annen risiko er knyttet til datagrunnlag og beregningsusikkerhet. Dersom regnskapstall, elevtall eller helsedata er mangelfulle eller forsinket, kan det skape usikkerhet i analysene. Denne risikoen kan håndteres gjennom løpende kvalitetssikring, scenarioanalyser og tydelig merking av forutsetningene i beslutningsgrunnlaget, slik at politiske beslutninger fattes med et realistisk bilde av usikkerheten.

Rekrutteringsutfordringer utgjør også en betydelig risiko. Selv om strukturgrep kan gi bedre ressursutnyttelse, kan kommunen likevel oppleve vanskeligheter med å rekruttere nok kvalifiserte ansatte, særlig innen helse og oppvekst. Dersom kommunen ikke klarer å bemanne tjenestene, kan planlagte besparelser bli vanskelig å realisere. Risikoen kan reduseres ved å kombinere strukturelle tiltak med en aktiv rekrutteringsstrategi, samarbeid med nabokommuner, økt bruk av digitalisering og nye arbeidsformer.

Lokal motstand og legitimitet er en fjerde risikofaktor. Endringer i skolestruktur, barnehager eller helsetilbud kan skape sterke følelser lokalt. Dersom prosessen ikke er godt forankret, kan det føre til omkamper, protester eller reversering av vedtak. Denne risikoen kan reduseres gjennom åpen kommunikasjon, tidlig involvering av ansatte og tillitsvalgte, samt dialog med innbyggerne i høringsprosesser og dialogmøter.

Økte byggekostnader og renter utgjør en femte risiko. Endringer i det økonomiske klimaet kan gjøre investeringsprosjekter dyrere enn forutsatt, og dermed redusere gevinsten av tiltakene. Risikoen kan håndteres ved å vurdere modulbygg eller midlertidige løsninger, fase investeringene i trinn, og vurdere alternative finansieringsmodeller.

Et særskilt moment er kommunens egen gjennomføringsevne. Selv om det finnes gode analyser og politiske vedtak, kan kapasiteten i organisasjonen bli en begrensning. Kommunen står allerede i en presset situasjon med knapp bemanning, og samtidig pågår flere parallelle prosesser. Dersom administrasjonen ikke har kapasitet til å følge opp, kan dette føre til forsinkelser og svekke gjennomføringen av tiltakene. Risikoen kan reduseres gjennom tydelig prioritering, etablering av prosjektorganisering med tilstrekkelige ressurser, og ved å hente inn ekstern bistand på kritiske områder.

Til slutt er det en risiko for utredningstretthet. Prosessen er langvarig og kompleks, og mange runder med utredninger kan føre til at både administrasjon, politikere og innbyggere mister motivasjon. Dette kan motvirkes ved å etablere klare milepæler, levere korte og forståelige delrapporter, og synliggjøre raske gevinster som kan bygge tillit og opprettholde fremdrift.

Oppsummering

Analysen viser at Hemnes kommune står i et komplekst landskap med betydelig usikkerhet. De mest kritiske forutsetningene er utviklingen i demografi, særlig innen oppvekst- og omsorgssektoren, lønns- og driftskostnader, samt de politiske beslutningsprosessene. I tillegg utgjør kommunens gjennomføringsevne en reell risiko: uten tilstrekkelig kapasitet og tydelig prioritering kan selv gode vedtak bli forsinket eller vanskelig å realisere.

Siden alle beregningene er gjort i 2024-kroner, vil de faktiske utgiftene fremover bli høyere enn det som framgår av tallene her. Den største risikoen ligger i kombinasjonen av politiske utsettelse, økende lønns- og driftskostnader, og begrenset gjennomføringsevne i organisasjonen.

For å redusere risikoen anbefales en trinnvis strategi:

- På kort sikt bør kommunen iverksette mindre tiltak, digitalisering og administrative effektiviseringer som kan gi raske gevinster.
- På mellomlang sikt bør sektorspesifikke tiltak gjennomføres, med dokumenterte og varige driftsbesparelser.
- På lang sikt må det fattes beslutninger om større strukturendringer som kan sikre økonomisk balanse og bærekraftige tjenester.

En slik tilnærming vil gi politisk fleksibilitet, redusere risikoen for omkamper, bygge en kultur for endring i organisasjonen og samtidig sikre at kommunen bevarer sin gjennomføringsevne underveis.

En slik tilnærming vil gi politisk fleksibilitet, redusere risikoen for omkamper og samtidig bygge en kultur for endring i organisasjonen.